

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוח הדירקטוריון

30 בספטמבר 2018

תוכן עניינים

2.....	מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי	.1
4.....	היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת	.2
5.....	מידע מרוכז אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה	.3
20.....	הוראות דין	.4
24.....	התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה	.5
28.....	מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה המנהלת ובסביבתה העסקית	.6
30.....	תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים	.7
30.....	נושאים שאליהם הפנה רואה החשבון את תשומת הלב	.8
31.....	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח	.9

דוח דירקטוריון

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוח הדירקטוריון לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה" או "החברה המנהלת") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2017 אשר אושר לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 19 במרס 2018.

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדו"ח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכו', אך ייתכן, כי מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. החברה אינה מתחייבת למסור עדכונים לגבי שינויים שיחולו באשר למידע צופה פני עתיד.

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי

1.1 מצב כספי

שיעור השינוי לעומת סוף שנה קודמת באחוזים	ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
	2017	2018	2017	2018	
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(3.3)	17,278	16,980	16,980	16,715	נכסים בלתי מוחשיים
3.7	222,392	227,130	227,130	230,628	הוצאות רכישה נדחות
45.4	113,142	112,422	112,422	164,511	השקעות פיננסיות
31.7	17,482	10,733	10,733	23,020	מזומנים ושווי מזומנים
(34.1)	37,891	38,723	38,723	24,969	נכסים אחרים
12.7	408,185	405,988	405,988	459,843	סה"כ נכסים
9.0	350,311	338,245	338,245	382,006	הון
34.5	57,874	67,743	67,743	77,837	התחייבויות
12.7	408,185	405,988	405,988	459,843	סך כל ההון וההתחייבויות

סך הנכסים בדוח על המצב הכספי של החברה ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו ל-459,843 אלפי ש"ח, לעומת 408,185 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, גידול של כ-13%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בסעיפי השקעות פיננסיות ומזומנים ושווי מזומנים.

ההון ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם ל-382,006 אלפי ש"ח בהשוואה ל-350,311 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, גידול של כ-9%. הגידול בהון נובע מרווח לתקופה בסך של 32,400 אלפי ש"ח, שקוּזו בחלקו מקיטון בקרן הון בסך של 705 אלפי ש"ח.

נכון ליום 30 בספטמבר 2018, החברה עומדת בדרישות ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ובהנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה").

1.2 רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2017	2018	2017	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
380,022	96,437	106,515	279,155	310,666	דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
17,501	3,961	4,365	13,315	12,968	הכנסות מדמי ניהול ותפעול
1,964	(87)	453	1,434	1,820	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
399,487	100,311	111,333	293,904	325,454	סך כל ההכנסות
137,584	31,752	36,718	104,526	107,608	עמלות והוצאות שיווק
210,273	52,370	55,940	157,159	165,705	הנהלה וכלליות
1,723	-	1,262	-	3,326	הוצאות אחרות
19	(4)	38	21	46	הוצאות מימון
349,599	84,118	93,958	261,706	276,685	סך כל ההוצאות
49,888	16,193	17,375	32,198	48,769	רווח לפני מסים על הכנסה
(17,450)	(5,751)	(5,970)	(11,310)	(16,369)	מסים על הכנסה
32,438	10,442	11,405	20,888	32,400	רווח נקי
1,394	736	69	878	(705)	רווח (הפסד) כולל אחר
33,832	11,178	11,474	21,766	31,695	רווח לשנה

בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה (לא כולל דמי ניהול בגין קופות בבעלות הביטוח) לסך של כ-310,666 אלפי ש"ח בהשוואה לכ-279,155 אלפי ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ-11%. הגידול בדמי הניהול, בתקופת הדוח לעומת תקופה מקבילה אשתקד, נבע מגידול בהכנסות דמי הניהול כתוצאה מגידול בדמי הגמולים ובנכסים המנוהלים הממוצעים בקיזון קיטון בדמי הניהול ממתן הנחות ומשיקת שיעורי דמי הניהול.

הכנסות דמי ניהול מקרנות פנסיה בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ-232,931 אלפי ש"ח.

הכנסות דמי ניהול מקופות גמל בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ-77,735 אלפי ש"ח.

הכנסות דמי ניהול בתחום קופות גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים הסתכמו לסך של כ-25,983 אלפי ש"ח והיוו כ-33% מסך ההכנסות מקופות גמל. הכנסות מדמי ניהול בתחום קרנות ההשתלמות הסתכמו לסך של כ-49,980 אלפי ש"ח והיוו כ-65% מסך הכנסות קופות הגמל. הכנסות מקופות גמל אחרות (מרכזיות לפיצויים, דמי מחלה ופנסיה תקציבית) הסתכמו לסך של כ-1,772 אלפי ש"ח והיוו כ-2% מסך הכנסות דמי ניהול קופות הגמל בחברה.

הוצאות עמלות, שיווק והוצאות הנהלה וכלליות עלו בשיעור של כ-4% לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

בנוגע לנזילות ומקורות מימון - עיקר הכנסות החברה נובעות מדמי ניהול מקרנות פנסיה, קופות גמל וקרנות השתלמות.

2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת

להלן פירוט היקף הנכסים, נטו, המנוהלים על ידי החברה עבור קרנות הפנסיה וקופות הגמל, נכון ליום 30 בספטמבר 2018 ו-2017 וליום 31 בדצמבר 2017.

היקף נכסים, נטו (אלפי ש"ח)			
ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	
			קרנות פנסיה:
53,055,871	50,195,915	60,502,196	הראל פנסיה
859,210	798,328	1,014,750	הראל פנסיה כללית
			קופות גמל:
20,369,532	19,572,922	21,852,801	הראל קופת גמל
156,758	98,835	238,816	הראל גמל להשקעה
266,934	220,097	404,866	הראל גמל השקעה לילד
3,328	5,529	3,367	הראל גמל IRA
1,584	1,463	1,892	קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
9,904,327	9,144,387	11,462,001	הראל קרן השתלמות
396,728	384,557	472,380	הראל גמל לפיצויים
197,118	194,212	198,162	הראל פרופיל אישי למעסיק
17,611	31,130	19,093	הראל קופה לפנסיה תקציבית
48,785	47,677	49,710	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה
85,277,786	80,695,052	96,220,034	סה"כ נכסים

3. מידע מרוכז אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה

3.1. מידע ונתונים לפי סוג קופות

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קרנות וקופות לגבי קרנות וקופות בניהול החברה ל-30 בספטמבר 2018:

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
מספר עמיתים**:								
967,246	78	191,877	2,482	150,754	105,884	13,309	502,862	פעילים
764,003	1,610	9,706	2,203	108,227	278,185	23,271	340,801	לא פעילים
								<u>מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:</u>
30						-	30	זקנה
11						-	11	נכות
63						-	63	שארים
								<u>מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:</u>
2,967						51	2,916	זקנה
1,525						1	1,524	נכות
2,087						18	2,069	שארים
								<u>מקבלי קצבה - פנסיונרים:</u>
784						295	489	זקנה
184						6	178	נכות
141						67	74	שארים
7,792						438	7,354	סה"כ מקבלי קצבה
1,739,041	1,688	201,583	4,685	258,981	384,069	37,018	851,017	סה"כ מספר עמיתים

נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):

63,794,602	17,523	388,107	64,103	6,864,598	5,269,806	652,587	50,537,878	פעילים
29,446,348	721,822	16,759	174,713	4,597,403	16,588,254	265,748	7,081,649	לא פעילים
								<u>מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:</u>
5,093						-	5,093	זקנה
5,067						-	5,067	נכות
16,058						-	16,058	שארים
								<u>מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:</u>
810,883						70,449	740,434	זקנה
813,655						8,011	805,644	נכות
852,976						9,606	843,370	שארים
								<u>מקבלי קצבה - פנסיונרים:</u>
141,405						5,659	135,746	זקנה
245,216						1,034	244,182	נכות
88,731						1,656	87,075	שארים
2,979,084						96,415	2,882,669	סה"כ מקבלי קצבה
96,220,034	739,345	404,866	238,816	11,462,001	21,858,060	1,014,750	60,502,196	סה"כ נכסים מנוהלים, נטו

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):								
1,700,037	68	7,651	26,858	378,351	236,087	52,932	998,090	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
8,267,186	1,696	129,623	90,588	1,051,368	928,709	158,734	5,906,468	תקבולים מדמי גמולים
985,098	102	3,363	90,588	159,744	725,798	5,503		תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
4,768,034	131,503	250	-	1,154,035	1,352,919	25,324	2,104,003	העברות צבירה לקופה
3,020,959	4,347	294	-	365,304	582,891	39,029	2,029,094	העברות צבירה מהקופה
1,879,155	46,114	682	12,361	513,611	595,181	6,737	704,469	תשלומים: פדיונות
(5,135)	-	-	-	-	-	(5,135)	-	אחרים***
402							402	תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה:
196							196	פנסיית זקנה
823							823	פנסיית נכות
								פנסיית שארים
38,103						3,337	34,766	תשלומים למקבלי קצבה קיימים:
83,119						619	82,500	פנסיית זקנה
35,432						396	35,036	פנסיית נכות
								פנסיית שארים
3,567						155	3,412	תשלומים לפנסיונרים:
7,989						42	7,947	פנסיית זקנה
820						21	799	פנסיית נכות
								פנסיית שארים
2,044,471	46,114	682	12,361	513,611	595,181	6,172	870,350	סה"כ תשלומים
2,976,960	9,090	9,035	3,831	231,049	367,315	23,623	2,333,017	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):								
257,512	2,828	570	1,036	60,865	101,254	2,920	88,039	פעילים ולא פעילים
10,218						367	9,851	מקבלי קצבה
267,730	2,828	570	1,036	60,865	101,254	3,287	97,890	סה"כ
133,773					2,008	1,946	129,819	דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):								
	0.12-	0.23	0.67	0.77	0.62	0.37	0.18	פעילים
	0.57	0.23	0.65	0.74	0.64	0.67	0.44	לא פעילים
						0.60	0.50	מקבלי קצבה
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):								
					0.21	1.23	2.22	
שיעור עודף (גירעון) אקטוארי (באחוזים):								
						(0.15)	0.03	מבוטחים
							0.03	זכאים קיימים לפנסיה
						0.11	0.31	מקבלי קצבה קיימים
						(0.63)	0.03	פנסיונרים

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.
 ** בקרנות פנסיה מספר עמיתים ובקופות גמל מספר חשבונות העמיתים.
 *** בגין מבטח משנה.

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים ל-30 בספטמבר 2018:

סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
				מקיפה	כללית	
חשבונות מנותקי קשר:						
44,392	225	2,307	28,950	89	12,821	מספר חשבונות
541,544	6,332	24,985	349,847	1,716	158,664	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
2,192	21	182	1,609	9	371	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	0.44	0.97	0.61	0.69	0.33	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**
חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח						
			74,395			מספר חשבונות
			140,494			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
			1,069			דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
			1.01			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

* כולל קופה מרכזית לפיצויים וקופה לדמי מחלה.

** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב 2012).

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קרנות וקופות לגבי קרנות וקופות ל- 30 בספטמבר 2017:

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
מספר עמיתים**:								
901,181	72	183,591	1,177	132,567	106,812	11,067	465,895	פעילים
824,665	1,602	3,778	853	89,964	283,481	21,364	423,623	לא פעילים
29						-	29	מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
66						-	66	זקנה
10						-	10	נכות
								שארים
2,894						274	2,620	מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
1,858						5	1,853	זקנה
1,457						58	1,399	נכות
								שארים
6,314						337	5,977	סה"כ מקבלי קצבה
1,732,160	1,674	187,369	2,030	222,531	390,293	32,768	895,495	סה"כ מספר עמיתים

נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):								
52,885,340	75,733	215,308	35,858	5,653,232	5,069,377	492,367	41,343,465	פעילים
25,436,518	581,843	4,789	62,977	3,491,155	14,510,537	222,575	6,562,642	לא פעילים
4,904						-	4,904	מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
5,061						-	5,061	זקנה
16,196						-	16,196	נכות
								שארים
733,448						70,731	662,717	מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
809,523						5,257	804,266	זקנה
804,062						7,398	796,664	נכות
								שארים
2,373,194						83,386	2,289,808	סה"כ מקבלי קצבה
80,695,052	657,576	220,097	98,835	9,144,387	19,579,914	798,328	50,195,915	סה"כ נכסים מנוהלים, נטו

נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):								
1,693,187	75	211,154	26,979	287,824	214,874	44,382	907,899	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
7,050,623	3,625	216,350	65,417	883,449	616,534	125,459	5,139,789	תקבולים מדמי גמולים
742,216	2,030	104,033	65,417	131,533	435,713	3,490		תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
4,461,785	33,058	86	-	835,419	993,846	33,811	2,565,565	העברות צבירה לקופה
2,960,478	14,964	285	-	373,731	601,026	36,860	1,933,612	העברות צבירה מהקופה
1,660,025	22,743	122	1,221	412,867	606,098	6,249	610,725	תשלומים: פדיונות
1,150	-	-	-	-	-	351	799	אחרים***
315						-	315	תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה:
200						-	200	פנסיית זקנה
867						-	867	פנסיית נכות
								פנסיית שארם

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
								תשלומים למקבלי קצבה קיימים:
32,191						3,197	28,994	פנסיית זקנה
68,448						406	68,042	פנסיית נכות
30,434						302	30,132	פנסיית שארים
1,793,630	22,743	122	1,221	412,867	606,098	10,505	740,074	סה"כ תשלומים
3,624,908	23,539	4,068	2,818	354,223	724,280	34,530	2,481,450	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה
								דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):
230,230	2,780	164	324	51,065	95,790	2,456	77,651	פעילים ולא פעילים
9,095						317	8,778	מקבלי קצבה
239,325	2,780	164	324	51,065	95,790	2,773	86,429	סה"כ
128,660					2,094	1,443	125,123	דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):
								שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):
	0.07	0.18	0.70	0.81	0.63	0.40	0.19	פעילים
	0.57	0.00	0.55	0.78	0.65	0.72	0.47	לא פעילים
						0.60	0.50	מקבלי קצבה
					0.33	1.17	2.44	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):
								שיעור עודף (גירעון) אקטוארי (באחוזים):
						(0.18)	0.52	מבוטחים
						-	0.52	זכאים קיימים לפנסיה
						(0.18)	0.52	מקבלי קצבה קיימים

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.
 ** בקרנות פנסיה מספר עמיתים ובקופות גמל מספר חשבונות העמיתים.
 *** בגין מבטח משנה.

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים ל-30 בספטמבר 2017:

סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
				כללית	מקיפה	
חשבונות מנותקי קשר:						
40,665	214	1,708	30,664	104	7,975	מספר חשבונות
344,295	6,950	13,024	236,782	1,209	86,330	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
932	(40)	72	723	5	172	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	0.77-	0.74	0.41	0.53	0.28	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**
חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח						
			95,911			מספר חשבונות
			162,341			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
			1,026			דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
			0.85			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

* כולל קופה מרכזית לפיצויים וקופה לדמי מחלה.

** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012).

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קרנות וקופות לגבי קרנות וקופות בניהול החברה לשנת 2017:

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
מספר עמיתים**:								
918,162	75	182,976	2,007	143,782	109,044	10,314	469,964	פעילים
797,213	1,618	6,871	950	88,840	280,476	22,172	396,286	לא פעילים
								מקבלי קצבה:
								מקבלי קצבה - זכאים קיימים
								לפנסיה:
29						-	29	זקנה
10						-	10	נכות
67						-	67	שארים
								מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
3,064						290	2,774	זקנה
1,528						5	1,523	נכות
1,956						62	1,894	שארים
6,654						357	6,297	סה"כ מקבלי קצבה
1,722,029	1,693	189,847	2,957	232,622	389,520	32,843	872,547	סה"כ מספר עמיתים

נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):								
56,485,745	17,121	258,314	79,015	6,503,025	5,537,523	527,854	43,562,893	פעילים
26,262,938	643,121	8,620	77,743	3,401,302	14,836,921	243,898	7,051,333	לא פעילים
								מקבלי קצבה - זכאים קיימים
								לפנסיה:
4,859						-	4,859	זקנה
4,874						-	4,874	נכות
16,272						-	16,272	שארים
								מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
793,915						72,027	721,888	זקנה
860,534						5,550	854,984	נכות
848,649						9,881	838,768	שארים
2,529,103						87,458	2,441,645	סה"כ מקבלי קצבה
85,277,786	660,242	266,934	156,758	9,904,327	20,374,444	859,210	53,055,871	סה"כ נכסים מנוהלים, נטו

נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):								
2,459,219	110	248,867	61,991	464,518	387,434	47,957	1,248,342	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
9,959,355	4,226	257,615	122,190	1,323,305	1,051,968	168,916	7,031,135	תקבולים מדמי גמולים
1,240,629	2,027	104,943	122,190	244,237	764,130	3,102		תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
5,627,436	46,173	158	-	1,203,114	1,372,148	39,408	2,966,435	העברות צבירה לקופה
3,707,506	30,561	347	-	479,385	771,342	42,516	2,383,355	העברות צבירה מהקופה
2,222,217	28,516	262	2,583	544,115	811,439	7,582	827,720	תשלומים פדיונות
(5,865)	-	-	-	-	-	(5,865)	-	אחרים***
								תשלומים לזכאים קיימים
								לפנסיה:
420						-	420	פנסיית זקנה
278						-	278	פנסיית נכות
1,174						-	1,174	פנסיית שארם

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
44,678						4,350	40,328	תשלומים למקבלי קצבה קיימים:
92,166						432	91,734	פנסיית זקנה
41,063						494	40,569	פנסיית נכות
2,396,131	28,516	262	2,583	544,115	811,439	6,993	1,002,223	פנסיית שארים
5,487,924	34,491	9,770	5,330	543,464	1,081,037	53,351	3,760,481	סה"כ תשלומים
								עודף הכנסות על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):								
313,744	3,731	306	515	69,769	130,063	3,372	105,988	פעילים ולא פעילים
12,202						445	11,757	מקבלי קצבה
325,946	3,731	306	515	69,769	130,063	3,817	117,745	סה"כ דמי ניהול שנגבו מנכסים
174,623					2,871	1,959	169,793	דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):								
	0.04	0.23	0.65	0.80	0.63	0.39	0.19	פעילים
	0.57	0.23	0.56	0.77	0.67	0.71	0.46	לא פעילים
						0.60	0.50	מקבלי קצבה
					0.28	1.16	2.42	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):
שיעור עודף (גירעון) אקטוארי (באחוזים):								
						(0.33)	0.42	מבוטחים
							0.42	זכאים קיימים לפנסיה
						(0.33)	0.47	מקבלי קצבה קיימים

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

** בקרנות פנסיה מספר עמיתים ובקופות גמל מספר חשבונות העמיתים.

*** בגין מבטח משנה.

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים לשנת 2017:

סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
				כללית	מקיפה	
חשבונות מנותקי קשר:						
48,987	217	2,741	32,821	124	13,084	מספר חשבונות
573,717	4,926	31,854	325,393	2,033	209,511	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
2,702	14	318	1,801	15	554	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	0.28	1.00	0.55	0.85	0.29	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**
חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח						
			95,446			מספר חשבונות
			160,971			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
			2,916			דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
			1.81			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

* כולל קופה מרכזית לפיצויים וקופה לדמי מחלה.

** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012).

3.2. ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בקופות

תחום הפנסיה

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה

• שינוי במספר העמיתים

בתקופת הדוח חל קיטון של כ-2.5% בכמות העמיתים ומקבלי הקצבה, לעומת קיטון של כ-6% בתקופה מקבילה אשתקד. הקיטון במספר העמיתים נובע בעיקרו מיישום חוזר איחוד חשבונות.

מספר העמיתים הפעילים גדל בתקופת הדוח בכ-7% לעומת גידול של כ-6% בתקופה המקבילה אשתקד.

מספר העמיתים הלא פעילים קטן בתקופת הדוח בכ-14% לעומת קיטון של כ-17% בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בעיקרה מיוחסת להוראת שעה בדבר איחוד חשבונות לא פעילים בין קרנות הפנסיה השונות.

מספר מקבלי הקצבאות גדל בתקופת הדוח בכ-17%, בדומה לתקופה מקבילה אשתקד.

• שינוי בנכסים מנוהלים

הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים גדלו בתקופת הדוח בכ-16% מסך של כ-43.6 מיליארד ש"ח לסך של כ-50.5 מיליארד ש"ח.

בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים בכ-23% מסך של כ-33.7 מיליארד ש"ח לסך של כ-41.3 מיליארד ש"ח.

הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים נותרו כמעט ללא שינוי בתקופת הדוח ועומדים על סך של כ-7.1 מיליארד ש"ח.

בתקופה המקבילה אשתקד קטנו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים בכ-3% מסך של כ-6.8 מיליארד לסך של כ-6.6 מיליארד ש"ח. הירידה מיוחסת בעיקר להוראת שעה בדבר איחוד חשבונות לא פעילים בין קרנות הפנסיה השונות.

הנכסים המנוהלים, נטו עבור מקבלי קצבה גדלו בתקופת הדוח בכ-18% מסך של כ-2.4 מיליארד ש"ח לסך של כ-2.9 מיליארד ש"ח.

בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור מקבלי קצבה בכ-3% מסך של כ-2.2 מיליארד לסך של כ-2.3 מיליארד ש"ח.

הגידול בנכסים נטו בקרן בתקופת הדוח נובע מתנועת צבירה כספית חיובית נטו (גביה וניוד פנימה בניכוי פדיונות, תשלומי פנסיה וניוד החוצה) בסך של כ-5.1 מיליארד ש"ח ומרווחי השקעות נטו (בניכוי דמי ניהול) בסך של כ-2.3 מיליארד ש"ח.

• שינוי בדמי הגמולים

בתקופת הדוח גבתה הקרן סך של כ-5.9 מיליארד ש"ח דמי גמולים לעומת סך של כ-5.1 מיליארד ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ-15%.

• שינוי בסך העברות

בתקופת הדוח, הסתכמו העברות אל הקרן לסך של כ-2,104 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-2,566 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-18%.

בתקופת הדוח, הסתכמו העברות מהקרן לסך של כ-2,029 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-1,934 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5%.

השפעת הניוד נטו על הקרן בתקופת הדוח, הינה סך של כ-75 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-632 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

שינוי בפדיונות

בתקופת הדוח, הסתכמו הפדיונות מהקרן לסך של כ-704 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-611 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ-15%. הגידול בתקופת הדוח, מושפע הן מכמות העמיתים בקרן, והן מיתרתם הצבורה של העמיתים שבחרו לפדות. הפדיונות מורכבים ממשכית כספי פיצויים בשל עזיבת עבודה וממשיכות של כספי חסכון טרם זמנם.

שינוי בתשלומי פנסיה

בתקופת הדוח, הסתכמו תשלומי הפנסיה לסך של כ-166 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-129 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-29%. הגידול נובע מעליה במספר העמיתים הזכאים לתשלומי פנסיה מהקרן.

שינוי בעודף (גירעון) אקטוארי

העודף האקטוארי למבוטחים הסתכם בתקופת הדוח ל-0.03%. לעומת 0.52% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.42% בשנת 2017.

העודף האקטוארי לזכאים קיימים לפנסיה הסתכם בתקופת הדוח ל-0.03%. לעומת 0.52% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.42% בשנת 2017.

העודף האקטוארי למקבלי קצבה קיימים הסתכם בתקופת הדוח ל-0.31%. לעומת 0.52% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.47% בשנת 2017.

העודף האקטוארי לפנסיונרים שפרשו בשנת 2018 הסתכם בתקופת הדוח ל-0.03%. לפרטים נוספים ראה ביאור 5 בדוחות הכספיים של הקרן.

הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

שינוי במספר העמיתים

בתקופת הדוח חל גידול של כ-13% בכמות העמיתים ומקבלי הקצבה, לעומת גידול של כ-18% בתקופה המקבילה אשתקד.

מספר העמיתים הפעילים גדל בתקופת הדוח בכ-29% לעומת גידול של כ-32% בתקופה המקבילה אשתקד. מספר העמיתים הלא פעילים גדל בתקופת הדוח בכ-5% לעומת גידול של כ-11% בתקופה המקבילה אשתקד.

מספר מקבלי הקצבות גדל בתקופת הדוח בכ-23% לעומת גידול של כ-32% בתקופה המקבילה אשתקד.

שינוי בנכסים מנוהלים

הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים ולא פעילים גדלו בתקופת הדוח בכ-19% מסך של כ-772 מיליון ש"ח לסך של כ-918 מיליון ש"ח.

בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים ולא פעילים בכ-24% מסך של כ-577 מיליון ש"ח לסך של כ-715 מיליון ש"ח.

הנכסים המנוהלים, נטו עבור מקבלי קצבה גדלו בתקופת הדוח בכ-10% מסך של כ-87 מיליון ש"ח לסך של כ-96 מיליון ש"ח.

בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור מקבלי קצבה בכ-11% מסך של כ-75 מיליון ש"ח לסך של כ-83 מיליון ש"ח.

הגידול בנכסים נטו בקרן בתקופת הדוח נובע מתנועת צבירה כספית חיובית נטו (גביה וניוד פנימה בניכוי פדיונות, תשלומי פנסיה, ניוד החוצה וחלקו של מבטח משנה) בסך של כ-139 מיליון ש"ח ומרווחי השקעות נטו בניכוי דמי ניהול בסך של כ-24 מיליון ש"ח.

שינוי בדמי הגמולים

בתקופת הדוח גבתה הקרן סך של כ-159 מיליון ש"ח דמי גמולים לעומת סך של כ-125 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ-26.5%. עיקר הגידול נובע מהצטרפות עמיתים חדשים.

שינוי בסך העברות

בתקופת הדוח, הסתכמו העברות אל הקרן לסך של כ-25 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-25%.

בתקופת הדוח, הסתכמו העברות הצבירה מהקרן לסך של כ-39 מיליון ש"ח לעומת כ-37 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-6%.

השפעת הניוד נטו על הקרן, בתקופת הדוח, היתה שלילית בסך של כ-14 מיליון ש"ח, לעומת השפעה שלילית בסך של כ-3 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

שינוי בפדיונות

בתקופת הדוח, הסתכמו הפדיונות מהקרן לסך של כ-7 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי בתקופת הדוח, מושפע הן מכמות העמיתים בקרן, והן מיתרתם הצבורה של העמיתים שבחרו לפדות. הפדיונות מורכבים ממשכית כספי פיצויים בשל עזיבת עבודה וממשיכות של כספי חסכון טרם זמנם.

שינוי בתשלומי פנסיה

תשלומי הפנסיה בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ-4.6 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-3.9 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

הגידול נובע מעליה במספר העמיתים הזכאים לתשלומי פנסיה מהקרן.

שינוי בעודף (גירעון) אקטוארי

בתקופת הדוח, הסתכם הגירעון האקטוארי למבוטחים ל-0.15% לעומת גירעון של 0.18% בתקופה מקבילה אשתקד וגירעון של 0.33% בשנת 2017.

העודף האקטוארי למקבלי קצבה קיימים הסתכם בתקופת הדוח ל-0.11% לעומת גירעון של 0.18% בתקופה המקבילה אשתקד וגירעון של 0.33% בשנת 2017.

הגירעון האקטוארי לפנסיונרים שפרשו בשנת 2018 הסתכם בתקופת הדוח ל-0.63%.

לפרטים נוספים ראה ביאור 5 בדוחות הכספיים של הקרן.

תחום הגמל - אישיות לתגמולים ופיצויים, מרכזיות לפיצויים, להשקעה, חיסכון לילד ומטרה אחרת

- **שינוי במספר חשבונות העמיתים**
בתקופת הדוח חל גידול של כ-1.4% במספר חשבונות העמיתים, לעומת גידול של כ-46.2% בתקופה המקבילה אשתקד.
- מספר חשבונות העמיתים הפעילים גדל בכ-2.1% בתקופת הדוח, לעומת גידול של כ-163.1% בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול בתקופה המקבילה אשתקד, מיוחס לקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד, שנפתחה בינואר 2017.
- מספר חשבונות העמיתים הלא פעילים גדל בכ-0.6% בתקופת הדוח, לעומת גידול של כ-1% בתקופה המקבילה אשתקד.
- **שינוי בנכסים מנוהלים**
הנכסים המנוהלים, נטו גדלו בתקופת הדוח בכ-8.3% מסך של כ-21.5 מיליארד ש"ח לסך של כ-23.2 מיליארד ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים בכ-7.5% מסך של כ-19.1 מיליארד ש"ח לסך של כ-20.6 מיליארד ש"ח. הגידול בתקופת הדוח נובע מצבירה חיובית, נטו ומרווחי תשואה.
- הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים קטנו בתקופת הדוח בכ-2.6% מסך של כ-5.89 מיליארד ש"ח לסך של כ-5.74 מיליארד ש"ח.
- בתקופה מקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים בכ-5.7% מסך של כ-5.11 מיליארד ש"ח לסך של כ-5.40 מיליארד ש"ח.
- הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים גדלו בתקופת הדוח בכ-12.4% מסך של כ-15.6 מיליארד ש"ח לסך של כ-17.5 מיליארד ש"ח.
- בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים בכ-8.2% מסך של כ-14 מיליארד לסך של כ-15.2 מיליארד ש"ח.
- **שינוי בתקבולים מדמי הגמולים**
בתקופת הדוח הסתכמה הגביה לסך של כ-1,150.6 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-901.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-27.6%.
- עיקר הגידול בתקופת הדוח נובע מגידול בהפקדות כתוצאה מתיקון 190, מהפקדות בקופת הראל גמל להשקעה, ובקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד.
- **שינוי בסך העברות**
בתקופת הדוח, הסתכמו העברות אל הקופות לסך של כ-1,484.7 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-1,027 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-44.6%.
- בתקופת הדוח, הסתכמו העברות מהקופות לסך של כ-587.5 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-616.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-4.7%.
- השפעת הניוד נטו על נכסי הקופות בתקופת הדוח הינה סך של כ-897.1 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-410.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- **שינוי בפדיונות**
בתקופת הדוח, הסתכמו הפדיונות מהקרן לסך של כ-654.3 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-630.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-3.8%.

תחום השתלמות

- **שינוי במספר חשבונות העמיתים**
בתקופת הדוח חל גידול של כ-11.3% במספר חשבונות העמיתים, לעומת גידול של כ-10.9% בתקופה המקבילה אשתקד.
מספר חשבונות העמיתים הפעילים גדל בכ-4.8% בתקופת הדוח, ובתקופה המקבילה אשתקד.
מספר חשבונות העמיתים הלא פעילים גדל בכ-21.8% בתקופת הדוח, לעומת גידול של כ-21.2% בתקופה המקבילה אשתקד.
- **שינוי בנכסים מנוהלים**
הנכסים המנוהלים, נטו גדלו בתקופת הדוח בכ-15.7% מסך של כ-9.90 מיליארד ש"ח לסך של כ-11.46 מיליארד ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים בכ-16.4% מסך של כ-7.86 מיליארד ש"ח לסך של כ-9.14 מיליארד ש"ח.
הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים גדלו בתקופת הדוח בכ-5.6% מסך של כ-6.50 מיליארד ש"ח לסך של כ-6.86 מיליארד ש"ח.
בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים בכ-7% מסך של כ-5.28 מיליארד ש"ח לסך של כ-5.65 מיליארד ש"ח.
הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים גדלו בתקופת הדוח בכ-35.2% מסך של כ-3.4 מיליארד ש"ח לסך של כ-4.6 מיליארד ש"ח.
בתקופה המקבילה אשתקד גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים בכ-35.6% מסך של כ-2.58 מיליארד ש"ח לסך של כ-3.49 מיליארד ש"ח.
עיקר הגידול בתקופת הדוח נובע מגידול בהפקדות, מניוד נטו חיובי ומרווחי תשואה.
- **שינוי בתקבולים מדמי הגמולים**
בתקופת הדוח הסתכמה הגביה לסך של כ-1,051.4 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-883.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-19%.
- **שינוי בסך העברות**
בתקופת הדוח, הסתכמו העברות אל הקרן לסך של כ-1,154 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-835.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-38%.
בתקופת הדוח, הסתכמו העברות מהקרן לסך של כ-365.3 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-373.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-2%.
השפעת הניוד נטו על נכסי הקופות בתקופת הדוח הינה סך של כ-788.7 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-461.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- **שינוי בפדיונות**
בתקופת הדוח, הסתכמו הפדיונות לסך של כ-513.6 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-412.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-24.4%.

3.3. שיעורי דמי הניהול בהתאם להוראות הדין

לימים 30 בספטמבר 2018, 2017 ו- 31 בדצמבר 2017							שיעור דמי ניהול מהפקדה ושיעור שנתי דמי ניהול מנכסים שרשאית החברה לגבות לפי הוראות הדין:
אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
					כללית	מקיפה	
2% מנכסים	0.23% מנכסים***	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	6% מהפקדה ו-0.5% מנכסים	פעילים
0.3% מנכסים		0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	לא פעילים:
2% מנכסים		1.05% מנכסים	2% מנכסים	1.05% מנכסים	1.05% מנכסים	0.5% מנכסים	מנותקי קשר**
					0.6% מנכסים***	0.5% מנכסים	אחר
							מקבלי קצבה

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

** לעניין העמיתים שביום התחילה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012 (ינואר 2013), התקיימה לגביהם ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק", שיעור דמי הניהול הנ"ל אינו נדרש וזאת עד לתום תקופה של שלוש שנים מיום ההחלה (דצמבר 2015).

*** בהתאם לתקנון הקרן ייגבו דמי ניהול ממי שהפכו לפנסיונרים החל מחודש ינואר 2010 ואילך, בשיעור שלא יעלה 0.5% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים. עבור פנסיונרים שפרשו לפני שנת 2010 נגבים דמי ניהול בשיעור של 2% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

**** מתקבל מהמוסד לביטוח לאומי.

4. הוראות דין

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים בעלי השלכה על הדוחות הכספיים של החברה שפורסמו בתקופת הדוח או אחריה - עד למועד פרסום דוח זה. להוראות אלו עשויה להיות השלכה על פעילות החברה מבחינה עסקית, מיכונית ותפעולית.

הוראות דין

- **ביום 25 ביולי 2018 פורסם חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 57), התשע"ח-2018**, במסגרתו בוצע תיקון לחוקי הפיקוח, לפיו חברה מנהלת המספקת שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות תתן מענה אנושי מקצועי לפניית שעניין טיפול בתקלה, ברור חשבון או סיום התקשרות בתוך שש דקות לכל היותר.
- **ביום 8 ביולי 2018 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 21), התשע"ח-2018**, הקובע הוראות חדשות לעניין אפשרות המעסיק לקבל חזרה את כספי הפיצויים אשר הופקדו על ידו בקופת גמל על שם העובד. במסגרת ההוראות נקבע כי משיכה של כספי פיצויים כאמור תעשה אם הסתיימו יחסי העבודה והמעסיק המציא בתוך 4 חודשים ממועד סיום יחסי העבודה אסמכתאות לכך שהעובד אינו זכאי לכספי הפיצויים. ככל שלא הומצאו לחברה המנהלת המסמכים האמורים בתוך תקופה זו והכספים נמשכו על ידי העמית, לא תהיה למעסיק טענה כלפי החברה המנהלת.
- **ביום 14 במאי 2018 אושרו בוועדת הכספים תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון), התשע"ח-2018**, במסגרתן הוצע, בין היתר, להאריך עד לסוף שנת 2019 את הוראת השעה אשר הסתיימה בסוף שנת 2017 הקובעת להוצאות ישירות מסוימות תקרה של 0.25% מסך השווי המשוער של נכסי קופת הגמל או של מסלול בקופת גמל.
- **ביום 26 במרס 2018 פורסמה טיוטת צו הגנת הפרטיות (קביעת גופים ציבוריים) (תיקון), התשע"ח-2018**, במסגרתה מוצע לתקן את צו הגנת הפרטיות (קביעת גופים ציבוריים), התשמ"ו-1986, ולקבוע כי קרן פנסיה תיחשב כגוף מוסדי ותהיה רשאית לקבל מידע, לצורך בדיקת זכאות להמשך קבלת קצבה בידי מקבל קצבה מקרן הפנסיה, בהתאם לנתונים שבידי רשות האוכלוסין וההגירה, האם מקבל קצבה שוהה מחוץ לישראל למשך תקופה קצובה העולה על שישה חודשים.
- **ביום 7 בפברואר 2018 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל) (תיקון), התשע"ח-2018**, במסגרתה מוצע הסדר לגבי ניוד כספים שהצטברו בקופת גמל של עמית גם לגבי עמיתים המקבלים קצבת זקנה או קצבת שאירים, לשם קבלת קצבה בלבד, וכן לאפשר לנייד כספים מקופת גמל להשקעה אחת לאחרת. בנוסף, מוצע לקבוע כי חברה מנהלת תעביר לקופה המקבלת את היתרה הצבורה של העמית בתוך 5 ימי עסקים (במקום 10 ימי עסקים כפי שקבוע היום) מהיום שהועברה לה בקשה מלאה, ולבטל את האפשרות לבטל את העברת הכספים לאחר שהועברה בקשה לקופה המקבלת.

חוזרים

- **ביום 26 באוגוסט 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו דירקטוריון גוף מוסדי**, הקובע הוראות לעניין הרכב הדירקטוריון, מספר הדירקטורים ומומחיותם, תנאים והגבלות למינוי וכהונת יו"ר הדירקטוריון, הוראות לעניין דירקטורים בלתי תלויים, בין היתר, כאשר בעל השליטה או קרובו מכהנים כבעלי תפקיד מרכזי בגוף המוסדי, ועדת איתור לדירקטורים בלתי תלויים, והגבלה על מינוי דירקטורים שקרוביהם מכהנים כבעלי תפקיד מרכזי בגוף המוסדי (למעט כאלו שכבר מכהנים כיום) וכן הפרדה חלקית בזהות הדירקטורים בין גוף מוסדי לבין גוף מוסדי אחר הנשלט על ידי בעל השליטה. הוראות החוזר יחלו ביום 24 במרץ 2019.

- ביום 7 באוגוסט 2018 פורסם מכתב שעניינו הליך קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות**, במסגרתו פורטו כללים לגבי הליך קביעת קרנות ברירת מחדל שיחולו החל מיום 1 בנובמבר 2018. במסגרת זו נקבע, בין היתר, כי חברה מנהלת של קרן פנסיה מקיפה המעוניינת להבחר תגיש לממונה שיעורי דמי ניהול מרביים מיתרה צבורה ומהפקדות שתגבה מעמיתים שיצטרפו לקרן במהלך תקופת הזכייה אשר לא יפחתו מ-1% דמי ניהול מהפקדות ומ-0.05% דמי ניהול מצבירה. כמו כן, נקבע כי קרן פנסיה אשר נתח השוק שלה מתוך סך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות המקיפות עולה בשנה שקדמה למועד הקובע על 5%, יראו את שיעור דמי הניהול המרביים מההפקדות שהוגש על ידה כאילו הוא עומד על 0.5% יותר משיעור דמי הניהול המרביים שהוגש על ידה בפועל, ואת שיעור דמי הניהול המרביים מהצבירה שהוגש על ידה כאילו הוא עומד על 0.05% יותר משיעור דמי הניהול המרביים מצבירה שהוגש על ידה בפועל. כמו כן, נקבע כי ייקבעו לפחות 4 קרנות פנסיה כקרנות ברירת מחדל נבחרות. להרחבה ראה סעיף 6.2 להלן.
- ביום 18 ביולי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו מסמך הנמקה**, המחליף את החוזר הקיים באותו השם, וקובע, בין היתר, כי ברירת המחדל בכל מקרה של מתן המלצה ללקוח תהיה מילוי מסמך הנמקה מלא, וכי שיחת שימור שביצע בעל רישיון או גוף מוסדי ללקוח לעניין ביטול החלטה להעביר כספים ממוצר פנסיוני אחד לאחר, תיחשב כמתן המלצה ללקוח. בנוסף, נקבע כי במתן המלצה לגבי צירוף לקופת גמל לקצבה, יערוך בעל רישיון השוואה בין קופת הגמל המומלצת לבין קופת הגמל הקיימת ולסוגי קופות הגמל לקצבה האחרות, וכי השיקולים שיפורטו במסמך הנמקה יתייחסו, בין היתר, גם למאפיינים האישיים של הלקוח ולצרכיו. כמו כן, נוסף נספח שעניינו המחשת עלויות המוצר הפנסיוני והשפעתן על היתרה והקצבה הצפויות של הלקוח, המפרט הנחות אחידות לשימוש כלל הגופים המוסדיים ובעלי הרישיון בגין כלל המוצרים הפנסיוניים.
- ביום 9 ביולי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק ניהול נכסי השקעה (הלוואות לא סחירות)**, המשנה את שיעור המגבלה הקיימת להשקעות הכוללות הלוואות, השאלת ניירות ערך ונכסי חוב לא סחיר, מובנה או נגזר, שאינם מדורגים או שרמת הדירוג שלהם נמוכה מ-BBB מ-3% ל-5% מהיקף הנכסים שמנוהלים על ידי הגוף המוסדי.
- ביום 9 ביולי 2018 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו התניות בהסדרים פנסיוניים הכוללים כיסויים ביטוחיים**, במסגרתו נקבע כי גם מתן הטבה בשל רכישת מוצר פנסיוני, לא יותנה ברכישת כיסוי ביטוחי אחר, ומתן הנחה בעלות הכיסוי הביטוחי, או מתן הטבה בשל רכישת הכיסוי הביטוחי, לא יותנה ברכישת מוצר פנסיוני באותו גוף מוסדי.
- ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו שירות סוכנים ויועצים ללקוחות**, אשר מחליף חוזר קיים באותו נושא ובמסגרתו נקבע, בין היתר, כי אמנת השירות תתייחס גם לזמני המענה ללקוחות. כמו כן, עודכנו פרקי זמן למתן מענה או ביצוע פעולה על ידי בעל הרישיון המפורטים בחוזר הקיים וכן נקבע כי אם הובא לידיעתו של בעל רישיון, על ידי גוף מוסדי, מעסיק או לקוח כי חל שינוי במצב הלקוח בקשר למוצר פנסיוני, יזום פגישת שירות ללקוח לבחינת התאמת המוצר הפנסיוני לצרכיו, וכי על סוכן ביטוח פנסיוני הגובה מלקוח שכר או החזר הוצאות, לערוך הסכם בינו לבין הלקוח ובו פירוט של הסכומים, דרך חישובם ואופן גבייתם. תחילתו של החוזר ביום 1 בינואר 2019.
- ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו מרכיבי חשבון בקופת גמל**, אשר קובע הוראות לעניין רישום מרכיבי חשבון בקופת גמל, ניהול רשומות נפרדות בקופת גמל ובקרן השתלמות, רישום מרכיבי חשבון עבור עמית שכיר ועבור עמית עצמאי, והוראות לעניין רישום וייחוס תשלומים, רווחים, הפקדות, הוצאות ודמי ביטוח. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בספטמבר 2018.
- ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו קבלת מידע ואישור ממעסיקים**, הקובע כי גוף מוסדי לא ידרוש

ממעסיק של עמית לאשר מסמכים, להעביר מידע או לתת הסכמתו בקשר למוצר הפנסיוני של העמית, לרבות בקשת העברת בעלות, אלא אם קיימת הוראת דין מפורשת המחייבת קבלת אישור, הסכמה או מידע כאמור.

• **ביום 4 במרס 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל - תיקון**, הקובע הוראות בדבר משלוח הודעות לעמיתים בעלי חשבון עם יתרה צבורה בכספי התגמולים בלבד בסכום של לכל הפחות 50 ש"ח ולכל היותר 1,350 ש"ח (למעט חשבון קטן של עמית שהקשר עמו נותק), בדבר זכותם למשיכת כספים בצירוף המחאה לפדיון שתאפשר את משיכת הכספים. בנוסף, על גוף מוסדי למסור לממונה דוח על חשבונות קטנים שנשלחו בגינם המחאות כאמור.

• **ביום 18 במאי 2017 פורסם ברשומות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017**. בצו נקבעו הוראות לעניין חובת הכרת הלקוח במקרים של התקשרות בחוזה ביטוח חיים ובפתיחת חשבון קופת גמל; הוראות לעניין רישום פרטי זיהוי של נהנה ושל תאגיד; הוראות לעניין בקרה שוטפת על התהליכים הנדרשים ואחר פעולות מקבל השירות; דיווחים נוספים על פעילות בחשבון או בחוזה ביטוח חיים או בקשר להלוואה; חובת בדיקה אל מול הרשימה המרוכזת של ארגוני טרור מוכרים; חובת גוף מוסדי לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן הוראות לעניין ניהול רישומים ושמירתם.

ביום 3 בספטמבר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו הוראות לעניין זיהוי חלופי של לקוחות גופים מוסדיים במצב חירום, הקובע דרכים חלופיות לאלה הקבועות בצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017 בכל הנוגע לזיהוי הלקוח, אימות פרטים ודרישת מסמכים, בהן על גופים מוסדיים לפעול במצב חירום.

ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים, במסגרתו נקבעו הוראות ליישום צו איסור הלבנת הון על ידי הגופים המוסדיים. בין היתר, נקבע כי גוף מוסדי יקבע מדיניות לניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור ויגבש נהלים וכלים ליישום המדיניות שיתייחסו, בין היתר, לזיהוי סיכונים הלבנת הון ומימון טרור ולאמצעים להפחתתם, לרבות, על ידי ביצוע הליך הכרת הלקוח, פיקוח, בקרה ודיווח.

ביום 3 ביוני 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו הוראות ליישום חובת הליך הכרת הלקוח בגופים מוסדיים, הקובע כי עד ליום 31 בדצמבר 2018, גוף מוסדי ייראה כמי שקיים את חובותיו לביצוע הליך של הכרת הלקוח, אם הוא מתקשר בחוזה ביטוח חיים עם מבטח או פותח חשבון עבור עמית אגב הליך ייעוץ פנסיוני שנעשה על ידי תאגיד בנקאי, ואם הוא סבור, לפי המידע שברשותו, כי אין מדובר בלקוח בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור.

• **ביום 1 בינואר 2018 פרסם הממונה עדכון לחוזר הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה**, במסגרתו נקבעו הוראות לעניין דיוור תקנון לעמיתים, הגשת תקנון לאישור הממונה ופרסומו באתר אינטרנט. כמו כן, נקבע כי חברה מנהלת רשאית לקבוע בתקנונה הוראה לפיה אם שיעורי ההפקדות לרכיב התגמולים נמוכים מ-12.5%, יותאמו לעמית, על פי בחירתו, השיעורים המפורטים בחוזר לכיסוי ביטוחי לנכות ולכיסוי ביטוחי לשארים.

טיוטות חוזרים

• **ביום 1 בפברואר 2018 פורסמה טיוטת תיקון לחוזר שירות ללקוחות גופים מוסדיים**, במסגרתה מוצע להוסיף הוראות פרטניות לעניין אופן מתן השירות הניתן על ידי הגופים המוסדיים, בין היתר, בשים לב לערוצי השירות הישירים שבמסגרתם ניתן שירות ללקוחות, לרבות פרטי המידע שיכללו בכל הודעה שישלח הגוף המוסדי ללקוח, חובת מתן מענה ללקוח באותו אמצעי ההתקשרות באמצעותו פנה, וכן הוראות לעניין מענה לפנייה טלפונית של לקוח.

הנחיות והבהרות

• **ביום 4 בפברואר 2018 פרסם הממונה הבהרה בנושא הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר פנסיוני**, לפיה, בהתאם לחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני, סוכן ביטוח פנסיוני המבצע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, ובין היתר צירוף למוצר פנסיוני, מחויב בביצוע הליך שיווק פנסיוני במסגרתו עליו לברר את צרכי הלקוח, לבחור עבורו את סוג המוצר הפנסיוני, את המוצר הפנסיוני ואת הגוף המוסדי המתאימים לו ביותר ולנמק את המלצתו בכתב. גוף מוסדי רשאי לשלם לסוכן עמלת הפצה רק אם הסוכן ביצע עסקה כחלק מהליך של שיווק פנסיוני. עוד מובהר כי הממונה לא יפעיל את סמכויות האכיפה הנתונות לו בכל הקשור לפעולת הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח הפנסיוני ביחס לעמלת הפצה ששולמה לפני פרסום ההבהרה.

ביום 20 במרץ 2018 הבהירה הממונה כי לא תראה כהפרה מצב שבו חברה מנהלת תשלום עמלת הפצה לסוכן ביטוח פנסיוני, עד ליום 30 בספטמבר 2018, בשל עסקה ללא הליך שיווק פנסיוני, שבוצעה לפני פרסום ההבהרה, ובלבד שלגבי מי שלא יבוצע לו הליך שיווק פנסיוני עד תום תקופת ההיערכות, תפעל החברה להחזרת עמלת הפצה ששולמה בתקופת ההיערכות.

באותו היום הגישה לשכת סוכני הביטוח בישראל עתירה לבג"ץ בעקבות הבהרת הממונה מיום 4 בפברואר 2018, למתן צו על תנאי המורה לממונה לתת טעם מדוע לא תבטל את הוראות ההבהרה, או לחילופין, מדוע לא תחיל אותה על צירוף לרבים שייעשה לאחר מועד ההבהרה בלבד או תקבע הוראות מעבר מידתיות במסגרתן תדחה כניסת ההבהרה לתוקף בכשנה וחצי, וכן בקשה למתן צו ביניים להקפאת יישום הבהרת הממונה עד להכרעה סופית בעתירה.

ביום 23 ביולי 2018 הוגשה לבית המשפט עמדת המדינה לפיה תשלום עמלת הפצה מתוך כספי חוסך לסוכן ביטוח פנסיוני, מקום שבו סוכן הביטוח כלל לא פעל כבעל רישיון ולא ביצע הליך שיווק פנסיוני, אסור על פי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005. יחד עם זאת, הסכימה המדינה, בכפוף למחיקת העתירה, לתקן את ההבהרה כך שהוראותיה יחולו רק על צירופי חוסכים למוצר פנסיוני שבוצעו החל מיום פרסום ההבהרה.

5. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

5.1. פללי

תמונת המקרו של הכלכלה העולמית הוסיפה להיות חיובית גם ברבעון השלישי של שנת 2018, אך מדדים שונים הצביעו על האטה בקצב הצמיחה, בעיקר של הסחר העולמי על רקע החרפת "מלחמת הסחר", עליית הסיכון הפוליטי באירופה, והתנודתיות בשווקים הפיננסיים של המשקים המתעוררים. מנגד, נמשכה המגמה החיובית בארה"ב. קרן המטבע הבינלאומית הפחיתה את תחזית הצמיחה העולמית שלה, כתוצאה מהפחתת תחזית הצמיחה בגוש האירו ובחלק מהשווקים המתעוררים.

האינדיקטורים בארה"ב מצביעים על המשך צמיחה נאה גם ברבעון השלישי, בתמיכת ההרחבה הפיסקלית: שוק העבודה, הצריכה הפרטית והייצור התעשייתי מוסיפים להציג חוסן, לכן הבנק המרכזי העלה את הריבית גם במהלך הרבעון ל-2.0%-2.25%.

באירופה התמתן קצב הצמיחה לעומת זה ששרר בשנת 2017, לאור ירידה בקצב הגידול של הצריכה הפרטית. המדיניות המוניטרית המרחיבה נמשכה, אך הבנק המרכזי הודיע על צמצום קצב הרכישות בחצי החל מסוף הרבעון השלישי.

עליית התשואות בארה"ב, התחזקות הדולר והחשש מ"מלחמת הסחר" מוסיפים להכביד על המשקים המתעוררים. ההאטה בפעילות בסין מתבטאת בהאטה בהשקעות ובחולשת מגזר התעשייה.

מחיר הנפט הוסיף לעלות על רקע השפעות מצד היצע וחששות מהסנקציות של ארה"ב על איראן, אך שאר מדדי מחירי הסחורות העיקריים רשמו ירידה במהלך הרבעון.

5.2. התפתחויות במשק הישראלי

על פי האינדיקטורים הראשוניים, הצמיחה ברבעון השלישי של שנת 2018 חזקה בהשוואה לרבעון השני, גם הממצאים הראשוניים מסקר החברות לרבעון השלישי וממצאי סקר המגמות תומכים בהערכה זו. שוק העבודה מוסיף להיות חזק; שיעור האבטלה נותר נמוך ושיעורי התעסוקה וההשתתפות ברמה גבוהה. השכר הממוצע המשיך לעלות.

5.3. שוק המניות

בסיכום הרבעון השלישי של שנת 2018 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה ב-5.1%, אך המדד המקביל של השווקים המתעוררים ירד ב-0.9%. בישראל מדד ת"א 125 עלה ב-9.0% ומדד ת"א-35 עלה ב-8.3%.

במהלך הרבעון השלישי מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים בישראל עמד על 1.4 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-5% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

5.4. שוק איגרות החוב

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2018 מדד האג"ח הכללי עלה ב-0.7%, באותה התקופה עלה מדד אג"ח הממשלתיות ב-0.3% אך מדד האג"ח הקונצרני עלה ב-1.4%.

במהלך הרבעון השלישי מחזור המסחר היומי הממוצע באג"ח עמד על 3.3 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-5% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

5.5. קרנות נאמנות

ברבעון השלישי של שנת 2018 קרנות הנאמנות רשמו פדיונות נטו של כ-1.7 מיליארד ש"ח, לאחר פדיונות של כ-2.5 מיליארד ש"ח ברבעון הקודם. בלטו לחיוב גיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות בחו"ל (2 מיליארד ש"ח) והקרנות הכספיות (1.3 מיליארד ש"ח), אך המשיכו לבלוט לשלילה קרנות הנאמנות המתמחות באג"ח (פדיונות של כ-3.6 מיליארד ש"ח).

5.6. מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמד בסוף הרבעון השלישי של שנת 2018 על 94.7 מיליארד ש"ח, ירידה של 2.5% בשווי הנכסים בהשוואה לסוף שנת 2017. בלטו לשלילה מתחילת השנה תעודות הסל על מדדי המניות בארץ עם פדיונות של כ-2.9 מיליארד ש"ח ומדדי המניות בחו"ל עם פדיונות של כ-3.7 מיליארד ש"ח.

5.7. שוק המט"ח

במהלך הרבעון השלישי של 2018 השקל התחזק ב-2.7% מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל עם ייסוף של 0.6% מול הדולר, 0.9% מול האירו, 3.0% מול הפאונד ו-1.4% מול היין היפני.

5.8. אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע בסוף הרבעון השלישי של 2018, מדד המחירים לצרכן עלה ב-0.2% (יוני-אוגוסט), והאינפלציה ב-12 החודשים האחרונים (עד אוגוסט 2018) הסתכמה ב-1.2%. במהלך הרבעון השלישי, סעיפי הדיוור והתחבורה-ותקשורת היו התורמים העיקריים לעלייה במדד שקוזזו עם ירידה בסעיף ההלבשה-וההנעלה.

5.9. ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% גם במהלך הרבעון השלישי של שנת 2018, ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. למרות שהאינפלציה חזרה לתחום היעד במהלך הרבעון השלישי, חברי הוועדה המוניתרית החליטו להותיר את הריבית ללא שינוי כל עוד הדבר יידרש כדי לבסס את סביבת האינפלציה בתחום היעד.

לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ננקטו מצד החברה הפעולות הבאות:

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>על פי המדד האחרון הידוע בסוף הרבעון השלישי של שנת 2018, מדד המחירים לצרכן עלה ב-0.2% (יוני-אוגוסט), והאינפלציה ב-12 החודשים האחרונים (עד אוגוסט 2018) הסתכמה ב-1.2%. במהלך הרבעון השלישי, סעיפי הדיור והתחבורה-ותקשורת היו התורמים העיקריים לעלייה במדד שקוֹזוּ עם ירידה בסעיף ההלבשה-וההנעלה.</p> <p>במהלך הרבעון השלישי, הציפיות לאינפלציה עלו, מלבד יציבות יחסית בטווחים של עד שנתיים.</p> <p>לאור הערכה כי העלייה בסביבת האינפלציה בשנת 2018 ובציפיות לעתיד מגולמת ברובה בשוקי האג"ח, לא בוצע שינוי מהותי במרכיב צמודי המדד בתיקים, שמבוצע באמצעות אג"ח ממשלתיות, אג"ח קונצרניות ועסקאות אשראי.</p>	<p>השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד</p>
<p>במהלך הרבעון השלישי של שנת 2018 השקל התחזק ב-2.7% מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל; עם ייסוף של 0.6% מול הדולר, 0.9% מול האירו, 3.0% מול הפאונד ו-1.4% מול היין היפני.</p> <p>לאור ההערכה כי גורמי המקרו התומכים בהתחזקות השקל יימשכו, כאשר מנגד - תתחזק בטווח הקצר השפעת הגידול בפערי הריביות (בעיקר מול הדולר) והתחזקות הדולר בעולם, פעלה חטיבת ההשקעות להגדלת (לא מהותית) חשיפת המט"ח הכוללת נטו (לאחר גידורים) בתיקים, ובעיקר בדולר ארה"ב.</p>	<p>שער החליפין של השקל</p>
<p>ריבית בנק ישראל נותרה על 0.1% גם במהלך הרבעון השלישי של שנת 2018 ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. למרות שהאינפלציה חזרה לתחום היעד במהלך הרבעון השלישי, חברי הוועדה המונוטרית החליטו להותיר את הריבית ללא שינוי כל עוד הדבר יידרש כדי לבסס את סביבת האינפלציה בתחום היעד.</p> <p>במהלך הרבעון השלישי עקום התשואות הממשלתי השקלי עלה לכל אורכו. כאשר העקום הצמוד נותר כמעט ללא שינוי.</p> <p>במהלך הרבעון המשיכה חטיבת ההשקעות בקיצור המח"מ הכולל, כאשר בתיק הממשלתי בארץ ובאג"ח בחו"ל המח"מ קצר (בהתחשב בנגזרי הריבית), ובתיק הקונצרני המח"מ בינוני.</p>	<p>התפתחות שעורי ריבית</p>
<p>בסוף הרבעון השלישי של שנת 2018 הגירעון המצטבר עמד על כ-24.1 מיליארד ש"ח, כך שהגירעון במהלך 12 החודשים האחרונים עמד על כ-3.4% מהתוצר, מעל ליעד הגירעון של 2.9% לסוף שנת 2018 והגבוה ביותר מאז שנת 2012.</p> <p>מימון הגירעון באמצעות הנפקות ומחזור החוב הממשלתי בוצעו בתנאי ריבית נוחים יחסית לתקציב המדינה, מגמה שצפויה להימשך גם ברבעונים הבאים.</p>	<p>ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו</p>

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	בסיכום הרבעון השלישי של שנת 2018 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה ב-5.1%, אך המדד המקביל של השווקים המתעוררים ירד ב-0.9%. בישראל מדד ת"א 125 עלה ב-9.0% ומדד ת"א-35 עלה ב-8.3%. במהלך הרבעון, לאור ציפיות לצמיחה ברווחיות החברות והמשך צמיחה מקרו כלכלית בעולם, ותמחור נוח של החברות - שמרה חטיבת ההשקעות על רמת החשיפה למניות, עם הטיה למניות בחו"ל.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות בארץ הצטמצמו במהלך הרבעון, בהשפעת המגמה החיובית בשוקי המניות. במהלך הרבעון שמרה חטיבת ההשקעות על החשיפה לאג"ח קונצרני סחיר בארץ, ונמשך הגידול בהשקעה באשראי לא סחיר, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים ולקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות ההשקעה, לניהול יעיל של החשיפות בחו"ל ללא חשיפת המטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך הרבעון, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, והתנודתיות הגבוהה בנכסים הסחירים, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, קרנות השקעה, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

6. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה המנהלת ובסביבתה העסקית**6.1 העברת ניהול קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "הקופה") מהחברה לניהול קופות גמל של עובדי****בנק דיסקונט בע"מ (להלן: "החברה המעבירה") לחברה**

בהמשך להליך תחרותי שניהלו בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") והחברה המעבירה, חתמה החברה, ביום 17 בספטמבר 2018, על הסכם להעברת ניהול הקופה מהחברה המעבירה לחברה. הקופה הינה קופת גמל ענפית, לשכירים ועצמאים עובדי הבנק. נכון ליום 30 ביוני 2018, היתרה הצבורה בקופה עמדה על סך כ-1.75 מיליארד ש"ח, עבור כ-4,000 עמיתים (מחציתם מפקידים באופן שוטף). בהתאם להסכם ההעברה, העמיתים הקיימים בקופה המעבירה ימשיכו ליהנות מההטבות שהיו זכאים להם בקופה.

בהתאם להוראות הסכם העברת הניהול, החברה תפעל למיזוג הקופה לתוך קופת הגמל של החברה. ביום 14 בנובמבר 2018 התקבל מהממונה אישור מראש להעברה מרצון של קופת הגמל.

6.2 קרנות ברירת מחדל נבחרות

ביום 13 במרס 2016 פרסם הממונה חוזר הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה בבחירה אקטיבית של העובד בקופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל וככל שלא נבחרה על ידי העובד קופת גמל ולא נבחרה על ידי המעסיק קופת גמל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה.

ביום 7 באוגוסט 2018 פורסם מכתב שעניינו הליך קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות, במסגרתו פורטו כללים לגבי הליך קביעת קרנות ברירת מחדל שיחולו החל מיום 1 בנובמבר 2018. במסגרת זו נקבע, בין היתר, כי חברה מנהלת של קרן פנסיה מקיפה המעוניינת להיבחר תגיש לממונה שיעורי דמי ניהול מרביים מיתרה צבורה ומהפקדות שתגבה מעמיתים שיצטרפו לקרן במהלך תקופת הזכייה אשר לא יפחתו מ-1% דמי ניהול מהפקדות ומ-0.05% דמי ניהול שנתיים מהצבירה. כמו כן, נקבע כי קרן פנסיה אשר נתח השוק שלה מתוך סך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות המקיפות עולה בשנה שקדמה למועד הקובע על 5%, יראו את שיעור דמי הניהול המרביים מההפקדות שהוגש על ידה כאילו הוא עומד על 0.5% יותר משיעור דמי הניהול המרביים שהוגש על ידה בפועל, ואת שיעור דמי הניהול המרביים מהצבירה שהוגש על ידה כאילו הוא עומד על 0.05% יותר משיעור דמי הניהול השנתיים המרביים מצבירה שהוגש על ידה בפועל. כמו כן, נקבע כי ייקבעו לפחות 4 קרנות פנסיה כקרנות ברירת מחדל נבחרות.

ביום 14 באוקטובר 2018 פרסם הממונה כי הקרנות שנבחרו הינן קרנות הפנסיה של החברות הבאות: אלטשולר שחם גמל ופנסיה בע"מ והלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ אשר יגבו דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.1% מהצבירה (שיעור שנתי) ו-1.49% מההפקדות, מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.05% מהצבירה (שיעור שנתי) ו-2.49% מההפקדות ופסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.0905% מהצבירה (שיעור שנתי) ו-1.68% מההפקדות. בהתאם להוראות החוזר, דמי הניהול הללו יהיו בתוקף למשך 10 שנים לפחות ממועד ההצטרפות לקרן. כמו כן, דמי הניהול שתגבה חברה מנהלת של קרן נבחרת בשל מקבלי קצבת זקנה חדשים, לרבות עמיתים קיימים בקרן שיפרשו בקרן במהלך התקופה שבה היא נקבעה כקרן נבחרת, לא יעלה על שיעור שנתי של 0.3%. קרנות הפנסיה החלו לשמש כקרנות ברירת מחדל נבחרות ביום 1 בנובמבר 2018.

להמשך יישום החוזר עלולות להיות השלכות מהותיות על פעילות הפנסיה של החברה והוא צפוי להקטין את היקף המצטרפים החדשים לקרן, ומחייב את החברה להיערכות מחודשת בכל הקשור למנגנוני צירוף לקוחות חדשים ממעסיקים. בשלב זה אין ביכולת החברה להעריך את ההשפעה הכוללת של יישום חוזר זה.

6.3. הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות

במסגרת פעילותה בתחום הגמל וההשתלמות מקבלת החברה שירותי תפעול, לרבות שירותי מערכת תפעול מלאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן: "מערכת לאומי"). החברה נערכת לביצוע הסבה של פעילותה ממערכת לאומי למערכת מיכון פנימית אשר משמשת אותה כיום לפעילותה בתחום הפנסיה. ההסבה צפויה להתבצע בינואר 2019.

6.4. שינויים בתקנונים**שינויים בתקנון קרן הפנסיה המקיפה**

- ביום 1 בינואר 2018 עודכן תקנון קרן הפנסיה המקיפה. להלן עיקרי השינויים:
  - הוספת שני מסלולי השקעה (מסלול בסיסי למקבלי קצבה ומסלול הלכה למקבלי קצבה) עבור מקבלי קצבה שמועד האירוע המזכה שלהם הוא החל משנת 2018 ואילך. במקביל, שונו שמות מסלולי ההשקעה הקיימים ממסלול בסיסי למקבלי קצבה למסלול בסיסי למקבלי קצבה קיימים ומסלול הלכה למקבלי קצבה למסלול הלכה למקבלי קצבה קיימים.
  - הצמדה למדד לא תהא אחת לחודש באופן קטגורי כי אם בהתאם להוראות ההסדר התחיקתי כפי שיהיו מעת לעת. ההצמדה למדד עבור קצבה המשולמת בגין אירוע מזכה שחל לפני יום ה-1 בינואר 2018 - תעשה באופן חודשי. ההצמדה למדד עבור קצבה המשולמת בגין אירוע מזכה שחל לאחר מועד זה, תעשה באופן שנתי.
- ביום 29 בספטמבר 2016 פורסם חוזר שעניינו הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה, בו נקבע נוסח תקנון מחייב לקרן הפנסיה ממנו ניתן לסטות רק באישור הממונה, והוראות נוספות שתהיה רשאית חברה מנהלת לקבוע בתקנונה. החברה נערכה לשינויים והתקנון התקני נכנס לתוקף ביום 15 בפברואר 2018. להלן עיקרי השינויים:
  - התאמת אופן חישוב השכר המבוטח לשיעורי ההפקדות הקיימים בשוק החיסכון הפנסיוני, דהיינו חלוקת ההפקדה ב-12.5% לפחות.
  - שינוי הגדרת השכר הקובע באופן שיחושב לפי הגבוה מבין: ממוצע של 3, 12 או 13-24 הכנסות מבוטחות ממודדות אחרונות לפני האירוע.
  - מסלולי ביטוח: מצטרפים החל ממועד כניסת התקנון לתוקף יוכלו לבחור לנהל את חשבונם במסלולי ביטוח חדשים. מסלול ברירת המחל הינו מסלול נכות 75%, שאירים 100%, המעניק כיסוי מקסימלי לנכות ולשאירים. חשבונם של עמיתים מבוטחים במועד כניסת התקנון לתוקף, ימשיך להיות מנוהל במסלול הביטוח הקיים והם יוכלו לבחור בכל עת באחד מהמסלולים החדשים. כמו כן, נוספה אפשרות לבחירת גיל תום ביטוח, למעט במסלול המיועד לפרישה מוקדמת בגיל 60.
  - עדכון כיסוי לנכות כפולה (פרנציזה): עדכון מנגנון כיסוי לנכות כפולה לפיו במקרה של נכות, תשולם פנסיית הנכות החל מהיום ה-61 ובמהלך החודשיים הראשונים לתשלום, תשולם בשיעור כפול. הכיסוי יחול כברירת מחדל לכל מבוטחי הקרן (כולל עמיתים קיימים) עם אפשרות לוותר עליו.
  - תקופת אכשרה: החלת תקופת אכשרה בגין עלייה של מעל 15% בשכר הקובע במהלך 60 החודשים שקדמו למועד האירוע. כמו כן, נוספה תקופת אכשרה עבור החלת כיסוי לשאירים לאחר תום תקופת ויתור על שאירים. כברירת מחדל יכלל כיסוי לביטול תקופה זו, אולם העמית רשאי לוותר על כיסוי זה.

- ביטול אפשרות קבלת קצבה באופן רטרואקטיבי.
- התיישנות: נוסף תנאי לזכאות לפנסיה נכות כך שהתביעה הוגשה בתוך 3 שנים ממועד האירוע. כמו כן, נוסף תנאי לזכאות לפנסיה שאירים כך שהתביעה הוגשה בתוך 7 שנים ממועד האירוע.
- מגבלה על משיכת הכספים: נוספה מגבלה לפיה מי שהוכר כנכה לא יוכל למשוך כספי תגמולים. כמו כן, נוספה מגבלה כך שמשיכת כספי תגמולים תתאפשר רק לאחר סיום עבודה או עם הגעת העמית לגיל הזכאות המינימלי לזקנה.
- שינוי בלוחות הזמנים בטיפול בתביעות ובבקשות פדיון. שינוי נכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2018.

שינויים בתקנון קרן הפנסיה הכללית

- בהמשך ובהתאם לשינויים בתקנון קרן הפנסיה המקיפה, תוקן גם תקנון קרן הפנסיה הכללית ביום 1 בינואר 2018 וביום 15 בפברואר 2018 בשינויים הרלוונטיים.

6.5 שינויים בנושאי המשרה

בחודש אפריל 2018 סיים מר דודי שראק את תפקידו כסמנכ"ל גבייה בחברה. החל מאותו מועד, שולב תחום הגבייה כחלק מהמערך התפעולי תחת מר צחי דברת, סמנכ"ל התפעול בחברה.

7. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

לעניין זה, ראה סעיף 3.14 לדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה לשנת 2017.

8. נושאים שאליהם הפנה רואה החשבון את תשומת הלב

רואה החשבון של החברה לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בדוח הסקירה. עם זאת, רואה החשבון ציין כי "מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10 לדוחות הכספיים ביניים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות".

9. בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח**בקרות ונהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

דודי לייזנר
מנכ"ל

22 בנובמבר, 2018

הצהרה (Certification)

אני, דודי ליידנר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
  4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
    - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
    - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
    - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי. וכן-
  5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
    - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 בנובמבר, 2018

דודי ליידנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל פנסייה וגמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
  4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
    - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
    - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
    - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי. וכן-
  5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
    - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 בנובמבר, 2018

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**דוחות כספיים ביניים
ליום 30 בספטמבר 2018
(בלתי מבוקרים)**

תוכן עניינים

2..... דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

3..... דוחות ביניים על המצב הכספי

4..... דוחות ביניים רווח והפסד

5..... דוחות ביניים על רווח והפסד ורווח כולל אחר

6..... דוחות ביניים על השינויים בהון

9..... דוחות ביניים על תזרימי מזומנים

10..... ביאור 1 - כללי

12..... ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

12..... ביאור 3 - מדיניות חשבונאית

13..... ביאור 4 - מגזרי פעילות

16..... ביאור 5 - ניהול סיכונים פיננסיים

16..... ביאור 6 - מכשירים פיננסיים

17..... ביאור 7 - הון עצמי ודרישות הון

17..... ביאור 8 - מסים על הכנסה

18..... ביאור 9 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

19..... ביאור 10 - התחייבויות תלויות

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל פנסיה וגמל בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן- "החברה"), הכולל את הדוח על המצב הכספי ביניים ליום 30 בספטמבר 2018 ואת דוחות הביניים על רווח והפסד, על רווח והפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים" כפי שאומץ על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם להנחיות ולדרישות הגילוי שנקבעו על ידו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34, כפי שאומץ על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם להנחיות ולדרישות שנקבעו על ידו.

פיסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב)

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10 לדוחות הכספיים ביניים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 בנובמבר 2018

ליום			ביאור	
31 בדצמבר	30 בספטמבר			
2017	2017	2018		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
17,278	16,980	16,715		נכסים
222,392	227,130	230,628		נכסים בלתי מוחשיים
46	46	616		הוצאות רכישה נדחות
3,461	14,435	-		רכוש קבוע
34,384	24,242	24,353		נכסי מסים שוטפים
277,561	282,833	272,312		חייבים ויתרות חובה
112,982	112,254	164,357	6	השקעות פיננסיות
159	167	154		נכסי חוב סחירים
1	1	-		נכסי חוב שאינם סחירים
113,142	112,422	164,511		אחרות
17,482	10,733	23,020		סך כל השקעות פיננסיות
408,185	405,988	459,843		מזומנים ושווי מזומנים
				סך כל הנכסים
11,714	11,714	11,714	7	הון
68,360	68,360	68,360		הון מניות
7,356	6,840	6,651		פרמיה על מניות
262,881	251,331	295,281		קרנות הון
350,311	338,245	382,006		עודפים
838	622	556		סך כל ההון
-	-	5,798		התחייבויות
57,036	67,121	71,483		התחייבויות בגין מסים נדחים
57,874	67,743	77,837		התחייבויות בגין מסים שוטפים
408,185	405,988	459,843		זכאים ויתרות זכות
				סך כל ההתחייבויות
				סך כל ההון וההתחייבויות
רם גבל	דודי לייזר	מישל סיבוני		
סמנכ"ל כספים	מנכ"ל	יו"ר הדירקטוריון		

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 22 בנובמבר 2018

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2017	2018	2017	2018	
(מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	
380,022	96,437	106,515	279,155	310,666	הכנסות
120,376	29,685	30,100	88,692	90,826	דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
(120,376)	(29,685)	(30,100)	(88,692)	(90,826)	דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
380,022	96,437	106,515	279,155	310,666	בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח
17,501	3,961	4,365	13,315	12,968	הכנסות מדמי ניהול ותפעול
1,964	(87)	453	1,434	1,820	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
399,487	100,311	111,333	293,904	325,454	סך כל ההכנסות
137,584	31,752	36,718	104,526	107,608	הוצאות
210,273	52,370	55,940	157,159	165,705	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,723	-	1,262	-	3,326	הוצאות הנהלה וכלליות
19	(4)	38	21	46	הוצאות אחרות
349,599	84,118	93,958	261,706	276,685	הוצאות מימון
49,888	16,193	17,375	32,198	48,769	סך כל ההוצאות
(17,450)	(5,751)	(5,970)	(11,310)	(16,369)	רווח לפני מסים על הכנסה
32,438	10,442	11,405	20,888	32,400	מסים על הכנסה
					רווח לתקופה

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2017	2018	2017	2018	
(מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	
32,438	10,442	11,405	20,888	32,400	רווח לתקופה
2,898	1,303	108	2,874	(1,067)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה : פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(795)	(185)	(2)	(1,555)	(3)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(709)	(382)	(37)	(441)	365	מסים על הכנסה המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
1,394	736	69	878	(705)	8 סך כל רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
33,832	11,178	11,474	21,766	31,695	סך כל הרווח הכולל לתקופה

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
11,714	68,360	2,169	3,496	1,691	262,881	350,311
-	-	-	-	-	32,400	32,400
-	-	(1,067)	-	-	-	(1,067)
-	-	(3)	-	-	-	(3)
-	-	365	-	-	-	365
-	-	(705)	-	-	-	(705)
11,714	68,360	1,464	3,496	1,691	295,281	382,006

לתקופה של תשעה חודשים
שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 1 בינואר 2018

רווח לתקופה

רכיבים של הפסד כולל אחר לתקופה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח
רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של הפסד כולל אחר

סך כל ההפסד הכולל האחר לתקופה, נטו ממס

יתרה ליום 30 בספטמבר 2018

הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
11,714	68,360	775	3,496	1,691	230,443	316,479
-	-	-	-	-	20,888	20,888
-	-	2,874	-	-	-	2,874
-	-	(1,555)	-	-	-	(1,555)
-	-	(441)	-	-	-	(441)
-	-	878	-	-	-	878
11,714	68,360	1,653	3,496	1,691	251,331	338,245

לתקופה של תשעה חודשים
שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 1 בינואר 2017

רווח לתקופה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר
לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח הכולל האחר לתקופה, נטו ממס

יתרה ליום 30 בספטמבר 2017

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
11,714	68,360	1,395	3,496	1,691	283,876	370,532
-	-	-	-	-	11,405	11,405
-	-	108	-	-	-	108
-	-	(2)	-	-	-	(2)
-	-	(37)	-	-	-	(37)
-	-	69	-	-	-	69
11,714	68,360	1,464	3,496	1,691	295,281	382,006

לתקופה של שלושה חודשים
שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 1 ביולי 2018

רווח לתקופה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר
לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח הכולל האחר לתקופה, נטו ממס

יתרה ליום 30 בספטמבר 2018

הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
11,714	68,360	917	3,496	1,691	240,889	327,067
-	-	-	-	-	10,442	10,442
-	-	1,303	-	-	-	1,303
-	-	(185)	-	-	-	(185)
-	-	(382)	-	-	-	(382)
-	-	736	-	-	-	736
11,714	68,360	1,653	3,496	1,691	251,331	338,245

לתקופה של שלושה חודשים
שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 1 ביולי 2017

רווח לתקופה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר
לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח הכולל האחר לתקופה, נטו ממס

יתרה ליום 30 בספטמבר 2017

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
11,714	68,360	775	3,496	1,691	230,443	316,479
-	-	-	-	-	32,438	32,438
-	-	2,898	-	-	-	2,898
-	-	(795)	-	-	-	(795)
-	-	(709)	-	-	-	(709)
-	-	1,394	-	-	-	1,394
11,714	68,360	2,169	3,496	1,691	262,881	350,311

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

יתרה ליום 1 בינואר 2017

רווח לשנה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר
לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח הכולל האחר לשנה, נטו ממס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2017	2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
32,438	10,442	11,405	20,888	32,400	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת רווח לתקופה
(1,772)	74	(447)	(1,454)	(1,556)	פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים: הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות:
(11)	(2)	(2)	(8)	(8)	נכסי חוב סחירים
1	-	1	1	1	נכסי חוב שאינם סחירים
(6,129)	(5,610)	(2,682)	(10,867)	(8,236)	השקעות אחרות
16	3	57	12	81	שינוי בהוצאות רכישה נדחות פחת והפחתות:
7,170	1,726	985	5,385	3,790	רכוש קבוע
17,450	5,751	5,970	11,310	16,369	נכסים בלתי מוחשיים
16,725	1,942	3,882	4,379	10,441	הוצאות מסים על הכנסה
(2,982)	(399)	3,505	7,159	10,011	שינויים בסעיפים מאזניים אחרים: שינוי בחייבים ויתרות חובה
(5,099)	(1,682)	4,654	4,986	14,447	שינוי בזכאים ויתרות זכות
(8,081)	(2,081)	8,159	12,145	24,458	
2,385	360	966	2,038	3,209	מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה: ריבית שהתקבלה
(16,183)	(6,123)	(3,895)	(16,161)	(11,390)	מסים ששולמו
4,826	-	(1)	22	4,364	מסים שהתקבלו
(8,972)	(5,763)	(2,930)	(14,101)	(3,817)	
32,110	4,540	20,516	23,311	63,482	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
(6)	-	(4)	(2)	(651)	תזרימי מזומנים מפעילות השקעה רכישת רכוש קבוע
(7,771)	(1,614)	(793)	(5,688)	(3,227)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(37,776)	(641)	(23,514)	(37,813)	(54,066)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
(45,553)	(2,255)	(24,311)	(43,503)	(57,944)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
(13,443)	2,285	(3,795)	(20,192)	5,538	עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
30,925	8,448	26,815	30,925	17,482	
17,482	10,733	23,020	10,733	23,020	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 - כללי

א. היישות המדווחת

(1) הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה בעלת רישיון מבטוח בענף הפנסיה. רישיון זה ביחד עם אישורי קופות גמל וקופות גמל לקצבה מאפשר לה להפעיל את תוכניות הפנסיה ותוכניות הגמל וההשתלמות.

החברה הינה תושבת ישראל, נתאגדה בישראל וכתובתה: רחוב אבא הילל 3, רמת גן.

החברה מוחזקת במלואה על-ידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח או החברה האם"), אשר הינה בבעלות ובשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "החברה האם הסופית"), שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

להלן קרנות הפנסיה וקופת הגמל שבניהול החברה:

מספר אוצר	שם הקרן/קופה/מסלול	סוג הקרן/קופה
214	הראל פנסיה	קרן פנסיה חדשה מקיפה
2172	גילעד כללי	
2177	מנוף כללי (ראה סעיף 2 להלן בדבר מיזוג)	
2173	הלכה	
2174	אג"ח ללא מניות	
2175	מניות	
9097	שקלי טווח קצר	
9829	ילידי שנות ה-50	
9827	ילידי שנות ה-60	
9825	ילידי שנות ה-70	
9823	ילידי שנות ה-80	
9821	ילידי שנות ה-90	
12027	בסיסי למקבלי קצבה (*)	
12028	הלכה למקבלי קצבה (*)	
2203	בסיסי למקבלי קצבה קיימים (לשעבר - בסיסי למקבלי קצבה)	
8806	הלכה למקבלי קצבה קיימים (לשעבר - הלכה למקבלי קצבה)	
8858	קצבה לזכאים קיימים	
662	הראל פנסיה כללית	קרן פנסיה חדשה כללית
2164	כללי	
9856	ילידי שנות ה-50	
9858	ילידי שנות ה-60	
9860	ילידי שנות ה-70	
9862	ילידי שנות ה-80	
9864	ילידי שנות ה-90	
12140	בסיסי לקבלי קצבה (*)	
2204	בסיסי למקבלי קצבה קיימים (לשעבר - בסיס למקבלי קצבה)	
	קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל	קופת גמל לתגמולים
9819	לגילאי 50 ומטה	
9532	לגילאי 50 עד 60	
9533	לגילאי 60 ומעלה	

(*) החל מינואר 2018

ביאור 1 - כללי (המשך)

א. היישות המדווחת (המשך)

סוג הקרן/קופה	שם הקרן/קופה/מסלול	מספר אוצר	
קופת גמל לתגמולים ואישית לפיצויים	הראל גמל		
	הראל אג"ח עד 25% מניות ^(*)	101	
	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	9742	
	הראל גמל מסלול מניות	761	
	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	762	
	הראל גמל שקלי טווח קצר ^(*)	1334	
	הראל גמל אג"ח ללא מניות ^(*)	1335	
	הראל גמל מסלול שקלי	1368	
	הראל גמל אג"ח קונצרני	1484	
	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות ^(*)	502	
	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	9744	
	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה ^(*)	9745	
	הראל גמל מסלול כהלכה ^(*)	1524	
	הראל גמל מסלול חו"ל ^(*)	8057	
	קופת גמל לחיסכון	הראל גמל להשקעה	
		הראל גמל להשקעה כללי	8211
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות		8520	
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות		8521	
הראל גמל להשקעה מניות		8522	
הראל גמל להשקעה שיקלי טווח קצר		8523	
קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	הראל חיסכון לילד^(**)		
	הראל חיסכון לילד - הלכה	9555	
	הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון מועט	11375	
	הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון בינוני	11376	
	הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון גבוה	11377	
קופת גמל לתגמולים ואישית לפיצויים	הראל גמל IRA	8759	
	הראל השתלמות		
	הראל השתלמות כללי	154	
	הראל השתלמות מסלול מניות	763	
	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	764	
	הראל השתלמות מסלול שקלי	1369	
	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	1485	
	הראל השתלמות מסלול חו"ל	1034	
	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות ^(*)	416	
	הראל השתלמות לטווח ארוך	566	
הראל השתלמות מסלול כהלכה ^(*)	1523		
הראל השתלמות אג"ח קונצרני ^(*)	8058		
הראל השתלמות כללי פאסיבי (מסלול חדש לא פעיל)	9568		
קרן השתלמות	הראל השתלמות IRA (לא פעילה)	8761	
קופת גמל מרכזית לפיצויים	הראל קמ"פ		
	הראל קמ"פ מסלול כללי	155	
	הראל קמ"פ מסלול מניות ^(*)	739	
	הראל קמ"פ מסלול אג"ח צמוד מדד ^(*)	741	
	הראל קמ"פ מסלול שקלי ^(*)	742	
	הראל קמ"פ אג"ח עד 15% מניות ^(*)	743	

(*) מנוהל על ידי החברה עבור הראל ביטוח.

(**) החל מינואר 2017

ביאור 1 - כללי (המשך)

א. היישות המדווחת (המשך)

מספר אוצר	שם הקרן/קופה/מסלול	סוג הקרן/קופה
820	הראל פרופיל אישי למעסיק	קופת גמל מרכזית לפיצויים רבת מסלולים
1296	הראל קופה לפנסיה תקציבית	קופת גמל להשתתפות בפנסיה תקציבית
857	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה	קופת גמל לדמי מחלה

ב. לנכסי הקרנות והקופות (להלן - "הנכסים") ולהכנסות מאותם נכסים לא ניתן ביטוי בדוחות הכספיים ביניים של החברה מאחר שלחברה אין חלק בנכסים, בהכנסות ובהוצאות של הקרנות והקופות שבניהולה.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

הדוחות הכספיים ביניים נערכו בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים, כפי שאומץ על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה") ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו, ואינם כוללים את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותם ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (להלן - "הדוחות הכספיים השנתיים").

הדוחות הכספיים ביניים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 22 בנובמבר 2018.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

(1) בעריכת הדוחות הכספיים ביניים בהתאם ל- IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלת החברה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת הדוחות הכספיים ביניים עקביים לאלה בהם השתמשה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים.

(2) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים לשערך נכסי חוב לא סחירים.

ביאור 3 - מדיניות חשבונאית

א. המדיניות החשבונאית של החברה בדוחות כספיים ביניים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות הכספיים השנתיים. בהמשך לאמור בביאור 3.1 (1) לדוחות הכספיים השנתיים, החברה דחתה את יישומו של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 9 - מכשירים פיננסיים עד מועד תחילתו בישראל של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 - חוזי ביטוח, וזאת בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 1-9-2018.

ב. יישום לראשונה של תיקונים לתקנים

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 15 הכנסה מחוזים עם לקוחות (להלן - "התקן")

התקן מציג מודל חדש להכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן קובע שתי גישות להכרה בהכנסה: בנקודת זמן אחת או על פני זמן. המודל כולל חמישה שלבים לניתוח עסקאות על מנת לקבוע את עיתוי ההכרה בהכנסה ואת סכומה. כמו כן, התקן קובע דרישות גילוי חדשות ונרחבות יותר מאלה שהיו קיימות לפני כן. החל מיום 1 בינואר 2018 החלה החברה ליישם את התקן. ליישום התקן אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 3 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. תקנים חדשים שטרם אומצו

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 (להלן – "התקן")

התקן מחליף את תקן בינלאומי מספר 17 חכירות (IAS17) ואת הפרשנויות הקשורות לתקן. הוראות התקן מבטלות את הדרישה הקיימת מחוכרים לסיווג החכירה כתפעולית או מימונית. חלף זאת, לעניין חוכרים מציג התקן מודל אחר לטיפול החשבונאי בכל החכירות, לפיו על החוכר להכיר בנכס זכות שימוש ובהתחייבות בגין חכירה בדוחותיו הכספיים.

התקן ייושם החל מיום 1 בינואר 2019. ליישום התקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

ביאור 4 - מגזרי פעילות

א. כללי

החברה מרכזת את פעילות הפנסיה ואת עיקר פעילות הגמל של קבוצת הראל, ופועלת בשני מגזרי פעילות, כדלקמן:

1. מגזר הפנסיה - הפעילות הינה ניהול ותפעול קרנות פנסיה חדשות (קרן פנסיה חדשה מקיפה וקרן פנסיה חדשה כללית), מתן שירותי ניהול ותפעול לקרן פנסיה ותיקה (נתיב) (עד לחודש פברואר 2017) ולחברת לעתיד - חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברה אחת בקבוצת הראל.
2. מגזר הגמל - הפעילות הינה ניהול קופות גמל. המוצרים הכלולים במגזר פעילות זה הינם: קופת גמל לתגמולים ופיצויים, קופת גמל להשקעה, חיסכון לילד, קרן השתלמות, קופה מרכזית לפיצויים, קופה לדמי מחלה, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופת גמל בניהול אישי IRA ומתן שירותי תפעול לחברת קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ.

הקצאת העלויות בין המגזרים השונים מתבצעת בהתאם למהות ההוצאה ושיוכה למגזר הרלוונטי. הוצאות אשר אינן מיוחסות ישירות למגזר פעילות מסוים, מחולקות בין המגזרים, לפי מהותן, על פי מפתח הקצאה רלוונטי.

חלק מעלויות הנהלה וכלליות בהן נושאת החברה, הינן חלקה בהוצאות המשותפות עם החברה האם והינן מחולקות בין החברה לבין החברה האם בהתאם למודל הקצאה אשר מתבסס על פרמטרים כלכליים הנבחנים מעת לעת. תוצאות המגזר כוללות הוצאות המיוחסות ישירות למגזר והוצאות המיוחסות לפי הקצאה.

ב. דיווח בדבר מגזרי פעילות

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018

פנסיה	גמל	סה"כ
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
232,931	77,735	310,666
-	90,826	90,826
-	(90,826)	(90,826)
232,931	77,735	310,666
2,206	10,762	12,968
1,102	718	1,820
236,239	89,215	325,454
71,090	36,518	107,608
124,465	41,240	165,705
3,199	127	3,326
-	46	46
198,754	77,931	276,685
37,485	11,284	48,769
(749)	(321)	(1,070)
36,736	10,963	47,699

הכנסות

דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו

דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול

בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

ביאור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח בדבר מגזרי פעילות (המשך)

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017

פנסיה	גמל	סה"כ
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
215,630	63,525	279,155
-	88,692	88,692
-	(88,692)	(88,692)
215,630	63,525	279,155
3,663	9,652	13,315
1,004	430	1,434
220,297	73,607	293,904
74,917	29,609	104,526
118,920	38,239	157,159
3	18	21
193,840	67,866	261,706
26,457	5,741	32,198
923	396	1,319
27,380	6,137	33,517

הכנסות
דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018

פנסיה	גמל	סה"כ
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
79,299	27,216	106,515
-	30,100	30,100
-	(30,100)	(30,100)
79,299	27,216	106,515
739	3,626	4,365
317	136	453
80,355	30,978	111,333
23,900	12,818	36,718
42,038	13,902	55,940
1,202	60	1,262
-	38	38
67,140	26,818	93,958
13,215	4,160	17,375
74	32	106
13,289	4,192	17,481

הכנסות
דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

ביאור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח בדבר מגזרי פעילות (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017

פנסיה	גמל	סה"כ
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
74,588	21,849	96,437
-	29,685	29,685
-	(29,685)	(29,685)
74,588	21,849	96,437
731	3,230	3,961
(61)	(26)	(87)
75,258	25,053	100,311
21,513	10,239	31,752
39,541	12,829	52,370
(3)	(1)	(4)
61,051	23,067	84,118
14,207	1,986	16,193
782	336	1,118
14,989	2,322	17,311

הכנסות
דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

פנסיה	גמל	סה"כ
(מבוקר)	(מבוקר)	(מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
293,143	86,879	380,022
-	120,376	120,376
-	(120,376)	(120,376)
293,143	86,879	380,022
4,394	13,107	17,501
1,375	589	1,964
298,912	100,575	399,487
96,913	40,671	137,584
159,627	50,646	210,273
1,662	61	1,723
-	19	19
258,202	91,397	349,599
40,710	9,178	49,888
1,472	631	2,103
42,182	9,809	51,991

הכנסות
דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

ביאור 5 - ניהול סיכונים פיננסיים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של החברה זהה לזו המתוארת בביאורים לדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 6 - מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן בהשוואה לערך בספרים

הערך בספרים של נכסים פיננסיים מסוימים לרבות מזומנים ושווי מזומנים, חייבים והשקעות פיננסיות, תואם או קרוב לשווי ההוגן שלהם.

ב. היררכיית שווי הוגן

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה.

הרמות השונות הוגדרו כדלקמן:

- רמה 1: שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2: שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 30 בספטמבר 2018

רמה 1 (בלתי מבוקר)	רמה 3 (בלתי מבוקר)	סה"כ (בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
164,357	-	164,357	נכסי חוב סחירים
-	-	-	אחרות
164,357	-	164,357	סה"כ

ליום 30 בספטמבר 2017

רמה 1 (בלתי מבוקר)	רמה 3 (בלתי מבוקר)	סה"כ (בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
112,254	-	112,254	נכסי חוב סחירים
-	1	1	אחרות
112,254	1	112,255	סה"כ

ליום 31 בדצמבר 2017

רמה 1 (מבוקר)	רמה 3 (מבוקר)	סה"כ (מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
112,982	-	112,982	נכסי חוב סחירים
-	1	1	אחרות
112,982	1	112,983	סה"כ

ג. מדיניות ההשקעה של החברה הינה רכישת מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמת שווי 1 בלבד, ראה סעיף ב לעיל.

עם זאת, במסגרת הסדר שלו הייתה שותפה החברה נרשם בספריה מכשיר פיננסי הנמדד תחת רמת שווי 3, כאמור לעיל, הערך בספרים של מכשיר זה אינו מהותי.

ביאור 7 - הון עצמי ודרישות הון

א. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה.

ב. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 (להלן - "תקנות ההון") והנחיות הממונה.

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2018		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
131,225	134,462	140,009		הסכום הנדרש על פי תקנות ההון (א)
350,311	338,245	382,006		הון עצמי קיים
219,086	203,783	241,997		עודף ליום הדוח
				הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
50,139	47,848	55,610		היקף נכסים מנוהלים
81,086	79,814	84,399		הוצאות שנתיות
-	6,800	-		דרישות הון מיוחדות על פי הנחיות הממונה (ב)
131,225	134,462	140,009		סך כל הסכום הנדרש

(ב) בהתאם להוראת הממונה מיום 29 למרס, 2012, על החברה להעמיד הון בסכום של 16 מיליון ש"ח בנוסף להון המינימלי הנדרש לפי הוראות הדין בשל הפעלת תכנית ההסדר הפנסיוני של אנשי הקבע בצה"ל. הדרישה הני"ל פחתה בכל שנה. החל מ- 31 בדצמבר 2017 אין דרישה נוספת בגין פעילות זו.

נכון למועד הדוח, החברה עומדת בהוראות התקנות כאמור. מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברה מנהלת כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

ביאור 8 - מסים על הכנסה

שינויים בשיעורי המס

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו- 2018), התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכר"ים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו- 2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ- 18% ל- 17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015.

כתוצאה משינויים אלו שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד ל- 35.90% בשנת 2016 ול- 35.04% בשנת 2017 ול- 34.19% משנת 2018 ואילך.

לשינויים בשיעורי המס כאמור לא היתה השפעה מהותית על הרווח ו/או על הרווח הכולל האחר ו/או על ההון העצמי של החברה.

ביאור 9 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

חברות בעלות שליטה	חברות בשליטה משותפת	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	3,665	ליום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר) חייבים ויתרות חובה
59,772	18	זכאים ויתרות זכות
-	3,200	ליום 30 בספטמבר 2017 (בלתי מבוקר) חייבים ויתרות חובה
55,249	20	זכאים ויתרות זכות
-	3,460	ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר) חייבים ויתרות חובה
44,726	19	זכאים ויתרות זכות

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

חברות בעלות שליטה	חברות בשליטה משותפת	בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
535	12,433	-	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר) הכנסות מדמי ניהול ותפעול הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות השתתפות בהוצאות עמלות
(104,378)	(165)	(635)	
(29,074)	-	(6,518)	
-	122	-	
460	11,384	-	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017 (בלתי מבוקר) הכנסות מדמי ניהול ותפעול הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות השתתפות בהוצאות עמלות
(95,780)	(167)	(762)	
(23,581)	-	(6,380)	
-	122	-	
182	4,183	-	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר) הכנסות מדמי ניהול ותפעול הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות השתתפות בהוצאות עמלות
(35,778)	(55)	(209)	
(8,976)	-	(1,836)	
-	40	-	
145	3,816	-	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017 (בלתי מבוקר) הכנסות מדמי ניהול ותפעול הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות השתתפות בהוצאות עמלות
(32,425)	(60)	(194)	
(7,882)	-	(937)	
-	40	-	
630	15,400	-	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר) הכנסות מדמי ניהול ותפעול הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות השתתפות בהוצאות עמלות
(130,496)	(225)	(967)	
(31,868)	-	(7,766)	
-	163	-	

ביאור 10 - התחייבויות תלויות

- א. קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה לעמיתי הקרנות והקופות שבניהולה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין עמיתי קרנות הפנסיה וקופות הגמל, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרים פנסיוניים ארוכי טווח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. פרשנות חדשה לאמור במוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין המוצרים הקיימים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהן, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחום החסכון הפנסיוני בו פועלת החברה. בתחום זה התקשרויות עם העמיתים הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות העמיתים מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחום זה.
- ב. חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופות, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועד על ידי העברת כספים לקופות. קיימת אי ודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחוייבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופות האופייניות לסקטור קופות הגמל (כגון: הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת החברה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים. על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת החברה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.
- ג. העברות - במסגרת הנחיות הממונה, החברה המנהלת נדרשת לבצע העברות כספים תוך פרקי זמן כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008. אי עמידה במועדים כאמור שעלולה לנבוע בתקופות מסוימות מאירועים שלחברה אין שליטה עליהם חושפת את החברה להתחייבות פיננסית בגין פערי תשואה עד למועד העברת הכספים בפועל לחשבון העמית.
- ד. ביום 13 ביולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מחוז מרכז) תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות נוספות המנהלות את קרנות הפנסיה הגדולות בענף. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה ואינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את הזכות החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין.
- הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג הינה כל מי שהינו עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה, המנוהלת על ידי אחת מן הנתבעות, וזכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי בעתיד לקבל פנסיית זקנה.
- בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם להערכת התובעות, לסכום של כ-48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.
- בינואר 2015 הוגשה תגובה (התנגדות) מטעם הנתבעות. ביום 27 בנובמבר 2016 ניתנה החלטת בית המשפט במסגרתה נקבע, בין היתר, נוסח השאלות אשר יופנו לממונה. בספטמבר 2017 הוגשה התייחסות הממונה לשאלות בית המשפט. בינואר 2018 הגישו הצדדים את התייחסותם לעמדת הממונה. ביום 22 בינואר 2018 התקיים דיון קדם משפט נוסף בתיק במסגרתו ניתנה החלטה לפיה היה על הצדדים להודיע האם פניהם לניסיון פשרה ביניהם. ביום 9 באפריל 2018 הגישו הצדדים הודעה משותפת כי הם מתכוונים לפנות להליך גישור וביקשו לעדכן את בית המשפט באשר להליך הגישור ביניהם עד ליום 1 ביולי 2018. ביום 17 באפריל 2018 אישר בית המשפט את בקשת הצדדים. ביום 1 ביולי 2018 עדכנו הצדדים את בית המשפט כי הוסכם ביניהם לפנות למגשר חלופי. ביום 9 ביולי 2018 עדכנו הצדדים את בית המשפט כי סיכמו ביניהם על פנייה למגשר. ישיבות גישור התקיימו בימים 20 באוגוסט 2018 ו-9 באוקטובר 2018. בהתאם להחלטת בית המשפט, על הצדדים לעדכן את בית המשפט לגבי תוצאות הגישור עד ליום 1 בדצמבר 2018. בהתאם להערכות יועציה המשפטיים של החברה, חרף הקושי להעריך את סיכויי התיק, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, טענות ההגנה הן בעלות סיכוי ממשי להדוף את בקשת האישור, ובין היתר, נוכח עמדת הממונה שהתקבלה כאמור אשר על פניו מחזקת את טענות ההגנה, הערכתם היא כי הסיכויים להדיפת בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות (המשך)

ה. ביום 9 בספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות נוספות המנהלות את קרנות הפנסיה הגדולות בענף. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול הנגבים על ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ-300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008.

ביום 19 במאי 2016 הוגשה תגובה מטעם החברה ובמהלך ספטמבר 2016 הוגשה תשובה לתגובה. ביום 3 באפריל 2017 התקיים קדם משפט במסגרתו נקבע כי המבקש רשאי להגיש בקשה לתיקון התביעה והבקשה בתוך 30 ימים. ביום 10 במאי 2017 הוגשה בקשה לתיקון בקשת האישור ובעקבותיה הוגשה תגובה מטעם החברה במסגרתה נטען, בין היתר, כי המשיבות מותירות את ההחלטה האם לאפשר את תיקון בקשת האישור לשיקול דעת בית המשפט. בספטמבר 2017 ניתנה החלטה לפיה נעתר בית המשפט להגשת התיקון כמבוקש. ביום 30 בנובמבר 2017 הגישה החברה תשובה משלימה לבקשה המתוקנת לאישור כאמור. ביום 7 במרס 2018 התקיים דיון קדם משפט בתיק בו נקבע כי בית המשפט יכריע בבקשות לגילוי ועיון במסמכים אשר הוגשו על ידי המבקשים. ביום 12 בספטמבר 2018 ניתנה החלטת בית המשפט הדוחה את הבקשות לגילוי ועיון במסמכים. ביום 14 באוקטובר 2018 הגישו המבקשים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון בעניין ההחלטה. ביום 29 באוקטובר 2018 ניתנה החלטה לפיה כל עוד לא ניתנה החלטה בבקשת רשות הערעור, אין טעם בשלב זה לקבוע מועד לחקירת מצהירים.

בהתאם להערכות יועציה המשפטיים של החברה, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, הסיכויים להדוף את בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

ו. ביום 3 בפברואר 2016 התקבלה בחברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי (מחוז מרכז) נגד החברה ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושארים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות, השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית.

הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שארים (שארים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא עמית פעיל/מבוטח/חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה המנוהלת על ידי אחת מהנתבעות אשר ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשארים. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

ביום 13 באוקטובר 2016 הוגשה תגובה (התנגדות) לבקשת האישור. ביום 29 בינואר 2018 התקיים דיון קדם משפט בתיק בסימונו ניתנה החלטה לפיה הדיון בבקשת האישור מועבר לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב שלו הסמכות העניינית לדון בתביעה. מועד דיון קדם משפט בתיק קבוע ליום 1 בינואר 2019.

בהתאם להערכות יועציה המשפטיים של החברה, חרף הקושי להעריך את סיכויי התיק, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, טענות ההגנה הן בעלות סיכוי ממשי, להדוף את בקשת האישור והערכתם היא כי הסיכויים להדיפת בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

ז. ביום 21 בפברואר 2016 התקבלה בחברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב. עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה, כביכול, מהעמיתים, המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים, בגין ביטוח לסיכונים נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, כאשר ידוע כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981, הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, את חובת הגילוי היזום ואת חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, וכן עושה היא, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, ומנצלת את חוסר ניסיונם של עמיתי קרן הפנסיה שבניהולה.

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שהפריש כספים לקופות גמל ו/או קרנות פנסיה ו/או ביטוח מנהלים שמנהלת החברה ואשר נגבו ממנו כספים רטרואקטיבית בגין ביטוח חיים ו/או סיכונים נכות וזאת במשך שבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למועד מתן החלטה בבקשה לאישורה כייצוגית.

נזקו האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ-826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-5,577,000 ש"ח.

ביום 31 ביולי 2016 הוגשה תשובה (התנגדות) לבקשת האישור וכן הוגשה תשובה המבקש לתגובה. במהלך ינואר 2017 הגישה החברה בקשה למחיקת טענה חדשה מתגובת המבקש וחילופין אפשרות להגיב עליה. הוגשה תגובה מטעם המבקש וניתנה החלטה כי הבקשה תידון במעמד הדיון. ביום 1 במרס 2017 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו ניתנה החלטה לפיה התובענה תועבר לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות (המשך)

ז. (המשך)

ביום 7 בנובמבר 2017 התקיים דיון ובסופו ניתנה החלטה על פיה החברה תגיב לטענתו החדשה של המבקש. המשיבה הגישה את תגובתה ודיון הוכחות בתיק התקיים ביום 7 ביוני 2018. כעת, על הצדדים להגיש את סיכומיהם. בהתאם להערכות יועציה המשפטיים של החברה, הסיכוי שהחברה תחויב בסכום מהותי נמוך מ-50%.

ח. ביום 2 באוגוסט 2016 התקבלה בחברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי (מחוז מרכז). עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה, כביכול, מעמיתה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבותו. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוטלות עליה. במסגרת הבקשה מתבקש להשיב לעמיתים בקרנות הפנסיה את הסכומים אשר נגבו מהם כהוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה בתוספת הפרשי התשואה שהיה הכסף מניב לו הושקע בקרן הפנסיה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-132 מיליוני ש"ח.

ביום 24 בינואר 2017 הגישה החברה תגובה (התנגדות) לבקשת האישור. ביום 30 באפריל 2017 התקבלה החלטת בית המשפט לפיה, בהעדר סמכות עניינית לדון בבקשת האישור, התביעה מועברת לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. בתום דיון קדם המשפט שהתקיים ביום 26 באוקטובר 2017, ניתנה החלטה לפיה הצדדים יגישו נוסח מוצע לשאלות לממונה עד ליום 26 בנובמבר 2017. ביום 19 בפברואר ניתנה החלטה במסגרתה נקבעו נוסחי השאלות שיופנו לממונה. דיונים לשמיעת עדויות יתקיימו בימים 24 בינואר 2019 ו-21 בפברואר 2019.

בחודש מאי 2018 נמסר לבית המשפט עדכון על ידי המשיבות על הגשת עמדת רשות שוק ההון בבית הדין לעבודה בירושלים וצוין כי הגשת העמדה כאמור עשוי לייתר את הצורך בהגשת עמדה נוספת. ביום 11 ביוני 2018 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט לפיה אין מקום לשנות החלטות קודמות בשלב זה. ביום 21 ביוני 2018 הוגשה עמדת רשות שוק ההון בבית הדין לעבודה בתל אביב.

בהתאם להערכת יועציה המשפטיים של החברה, חרף הקושי להעריך את סיכויי התיק, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, טענות ההגנה הן בעלות סיכוי ממשי להדוף את בקשת האישור והערכתם היא כי הסיכויים להדיפת בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

ט. ביום 6 בנובמבר 2016 התקבלה בחברה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית נגד הראל ביטוח, נגד עמותת גמלאי קרן הפנסיה "נתיב" דרום ומרכז (להלן - "עמותת הגמלאים") ונגד כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "כלל"), אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי (מחוז מרכז) במסגרת בקשה לאישור תובענה כייצוגית, המתנהלת החל מחודש מאי 2015 נגד כלל ונגד עמותת הגמלאים. עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטלה באופן חד צדדי ולא כדין את פוליסת ביטוח החיים הקבוצתית לגמלאי קרן הפנסיה "נתיב", בטענה כי הפוליסה אינה רווחית. צירופה של הראל ביטוח לבקשת האישור מתבקש, לטענת התובע, נוכח תפקידה של החברה אשר מעניקה שירותי תפעול וניהול לקרן הפנסיה "נתיב", ביחד עם עמותת הגמלאים, לגבות מחברי עמותת הגמלאים את דמי הביטוח החודשיים ונוכח עמדתה של החברה, כי לא ניתנו לה הרשאות חברי העמותה לגביית סכומי ביטוח גבוהים יותר. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שבטוח בכלל בפוליסת ביטוח מסוג חיים קבוצתי אשר נערכה על ידי עמותת הגמלאים ואשר בוטלה על ידי כלל באופן חד צדדי. התובע מעריך את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 90 מיליון ש"ח.

ביום 9 בפברואר 2017 העבירה החברה לבא כח המבקשים תצהיר מפורט אודות העובדות הרלוונטיות ובין היתר צוין כי החברה אינה צד לביטוח הקבוצתי וכי היא אדישה לתוצאות ההליך ותפעל בהתאם להחלטות בית המשפט.

בא כח המבקש הודיע כי לאחר קריאת התצהיר, לא די בו וצירופה של הראל להליך הינו צעד הכרחי. ביום 1 במרס הוגשה הודעה מטעם החברה כי החברה הרלוונטית היא הראל פנסיה וגמל ובקשה להורות על מחיקת בקשת האישור כלפי הראל ביטוח. ביום 1 ביוני 2017 ניתנה החלטת השופטת כי המשך הדיון יתקיים שלא בפניה. ביום 27 בספטמבר 2017 התקיים דיון במסגרתו הוסכם כי בקשת האישור תתוקן באופן ששמה של המשיבה יתוקן ל"הראל פנסיה וגמל בע"מ". ביום 6 באוקטובר 2017 הגיש המבקש בקשת אישור מתוקנת במסגרתה טען המבקש כי החברה הכרחית להליך לאור זאת שהפרמיה החודשית הועלתה בעבר מבלי שהגמלאים חתמו על אישורים המתירים זאת, אך הכיר בכך שהחברה נתנה שירותי תפעול בלבד. טענות מרכזיות אחרות שנוספו נוגעות להתנהלות החברה בניגוד לחוק השליחות לכאורה והפרת חובת ההגינות מכוח חוק החוזים. המבקש מעמיד את נזקו האישי על 50,000 ש"ח ומעריך את הנזק הכולל של חברי הקבוצה ב- 90 מיליון ש"ח. ביום 11 בינואר 2018 הוגשה תשובה מטעם החברה לבקשת האישור המתוקנת. במסגרת הדיון שהתקיים ביום 14 בפברואר 2017 נתבקשה החברה להשלים נתונים ואלו הושלמו. ביום 12 ביוני 2018 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר דיוני לפיו ייקבעו מועדים להגשת סיכומים בכתב כך שהמבקש יגיש סיכומים עד ליום 25 ביולי 2018 והחברה תגיש סיכומים עד ליום 10 בספטמבר 2018. ביום 13 ביוני 2018 ניתנה להסדר הדיוני תוקף של החלטה. סיכומי המבקש הוגשו ביום 19 באוגוסט 2018, סיכומי החברה הוגשו ביום 14 באוקטובר 2018 וסיכומי תשובה מטעם המבקש הוגשו ביום 28 באוקטובר 2018.

בהתאם להערכת יועציה המשפטיים של החברה, הסיכוי שבקשת האישור תאושר עם סעד כספי נגד הראל נמוך מ-50%.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות (המשך)

י. ביום 20 בדצמבר 2016 התקבלה בחברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי (מחוז מרכז). עניינה של התובענה בטענה כי החברה מעלה, כביכול, את דמי הניהול הנגבים מעמיתיה קרן הפנסיה המקיפה שבניהולה מבלי שניתנת להם על כך הודעה כדון, וכי היא גובה מהם, כביכול, בעת הפקדת כספיהם בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק, דמי ניהול בשיעור העולה על שיעור דמי הניהול שלהם בקרן הפנסיה המקיפה, מבלי שניתנת להם הודעה על כך. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל עמית, אשר בשבע השנים שקדמו למועד הגשת בקשת האישור ועד אישור התובענה כייצוגית, הועלו דמי הניהול הנגבים ממנו מבלי שניתנה לו הודעה כדון ו/או נגבו ממנו דמי ניהול בניגוד למוסכם בינו לבין החברה.

נזקו האישי הנתבע של התובע מוערך בכ-265 ש"ח והוא מציין כי אין ביכולתו להעריך את הנזק הכולל הנתבע לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ביום 14 במאי 2017 הגישה החברה את תגובתה (התנגדות) לבקשת האישור. ביום 12 ביוני 2017 הוגשה תשובה מטעם המבקש במסגרתה זנח חלק מהטענות שהועלו בבקשת האישור והותיר שתי טענות עיקריות. ביום 29 ביוני 2017 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו נדונה שאלת הסמכות העניינית של בית המשפט המחוזי לדון בתובענה זו. בסיום הדיון הוחלט כי הדיון יועבר לבית הדין לעבודה שלו הסמכות לדון בכל העילות שאינן עילות בנזיקין.

ביום 12 במרס 2018 נערך דיון קדם משפט בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. במסגרת הדיון הציע בית הדין כי הצדדים יבואו ביניהם בדברים בניסיון לגבש הסכם פשרה. ביום 10 באפריל 2018 הגישו הצדדים הודעה משותפת לפיה הם הסכימו ביניהם לפנות להליך גישור. באותו יום ניתנה החלטת בית הדין לפיה היה על הצדדים לעדכן את בית הדין בהתקדמות הגישור עד ליום 3 ביוני 2018 ונקבע דיון ליום 13 בדצמבר 2018.

ישיבות גישור התקיימו בימים 10 ביוני 2018 ו-23 ביולי 2018, 6 באוגוסט 2018 ו-21 באוקטובר 2018. הודעות עדכון לגבי הליך הגישור הוגשו לבית הדין לעבודה בימים 5 ביוני 2018, 19 ביולי 2018 ו-6 בספטמבר 2018. בהתאם להחלטת בית הדין היה על הצדדים להגיש הודעת עדכון נוספת עד ליום 13 בנובמבר 2018. בישיבת הגישור האחרונה שהתקיימה, הגיעו הצדדים למבוי סתום והליך הגישור הסתיים. התיק ישוב להתנהל בבית הדין.

בהתאם להערכת יועציה המשפטית של החברה, חרף הקושי להעריך את סיכויי התיק, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, טענות ההגנה הן בעלות סיכוי ממשי להדוף את בקשת האישור והערכתם היא כי הסיכויים להדיפת בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

יא. ביום 12 בפברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד החברה האם הראל חברה לביטוח בע"מ. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר.

הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כל אדם או גוף אשר נטל הלוואה ו/או קיבל אשראי מהמשיבות ונגבו ממנו כספים בקשר עם הקמת הלוואה ו/או הטיפול בה, בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ-5.9 מיליון ש"ח. בנובמבר 2017 הוגשה בקשה מטעם המבקשים במסגרתה צוין כי ישנן בקשות אישור שעניינן דומה נגד חברות שונות שהוגשו על ידי מבקשים שונים. משכך, בית המשפט התבקש לקבוע את שמיעת הבקשות בפני מותב אחד.

ביום 17 בדצמבר 2017 התקיים דיון בבקשה לקביעת מותב אחד בבית המשפט המחוזי (המחלקה הכלכלית) בתל אביב בו נקבע כי כל הדיון בכל התיקים יתקיים בפניו. כמו כן, נקבע כי על הצדדים להודיע, בתוך 30 יום על נכונותם לפנות לגישור. לאור איחוד הדיון, להמשך פירוט ההליך ראו המפורט להלן בסעיף יב.

יצוין, כי ביום 2 ביולי 2017 פרסמה רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון טיוטת "הכרעה עקרונית לעניין גביית דמי טיפול בהלוואות למבוטחים ולעמיתים" לפיה על הגופים המוסדיים אשר גבו דמי טיפול מעמיתים לבצע השבת הסכומים שנגבו. לנוכח האמור ביצעה החברה הפרשה להשבת הסכומים שניגבו.

ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה עמדת ממונה בנושא איסור גביית דמי טיפול בהלוואות במסגרתה צוין כי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון סבורה כי גביית דמי טיפול בהלוואות אינה עומדת בהוראות חוק הפיקוח על קופות גמל. לפיכך, הרשות תראה בגופים מוסדיים אשר ממשיכים לגבות כספים כאמור עבור העמדת הלוואות מכל סוג על ידי הגוף המוסדי או עבור הטיפול בהן או מאפשרים גביית כספים אלו על ידי צד שלישי, כעוברים על הוראות החוק. עוד צוין כי שאלת ההשבה לעמיתים שנגבו מהם כספים כאמור בעבר, תיוותר להכרעת בית המשפט במסגרת הדיון בתביעות בעניין זה (הודגש כי אין באמור כדי לגרוע מסמכויות הממונה הנתונות לה לפי דין).

בהתאם להערכת יועציה המשפטית של החברה, הגם שההליך מצוי בשלב מקדמי וטרם הוגשה תשובה לבקשת האישור, הרי שבשים לב בין היתר לעמדת הממונה דלעיל, הם מעריכים כי הסיכוי שבקשת האישור תתקבל גבוה מהסיכוי שתידחה.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות (המשך)

יב. ביום 12 בפברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד חברה נוספת. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות מעמית קופות הגמל שבניהולן, אשר נוטלים מהן הלוואות, תשלומים שונים בגין טיפול בהלוואות וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הדין ולעמדת הממונה. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל עמיתי קופות הגמל שבניהול הנתבעות, אשר קיבלו מהן הלוואות ולחילופין כל עמיתי קופות הגמל שבניהול הנתבעות. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ-44.75 מיליון ש"ח.

ביום 13 בפברואר 2017 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה על המשיבות להגיש את עמדתן בעניין סמכות המחלקה הכלכלית לדון בתיק. לאחר הגשת תגובות מטעם הצדדים, ביום 26 באפריל 2017 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה אין למחלקה הכלכלית סמכות לדון בתיק ולפיכך הוא ייקבע לשמיעה כתיק אזרחי.

ביום 9 בנובמבר 2017 הוגשה בקשה מטעם המבקשים במסגרתה צוין כי ישנן בקשות אישור שעניינן דומה נגד חברות שונות שהוגשו על ידי מבקשים שונים. משכך, בית המשפט התבקש לקבוע את שמיעת הבקשות בפני מותב אחד. ביום 10 בדצמבר 2017 הוגשה תגובה מטעם החברה לפיה היא מותירה את ההכרעה לשיקול דעת בית המשפט. ביום 17 בדצמבר 2017 התקיים דיון בבקשה לקביעת מותב אחד בבית המשפט המחוזי (המחלקה הכלכלית) בתל אביב בו נקבע כי כל הדיון בכל התיקים יתקיים בפניו בשבתו כמחלקה אזרחית. כמו כן, נקבע כי על הצדדים להודיע בתוך 30 ימים על נכונותם לפנות לגישור. הצדדים הודיעו כי הוסכם ביניהם שהתיק יועבר לגישור בניסיון לסיים את התיק בפשרה וכי הם פנו לנשיא בדימוס גרוניס שנתן את הסכמתו לשמש כמגשר.

ביום 7 ביוני 2018 הגישו הצדדים הודעת עדכון בדבר סטטוס הליך הגישור ובאותו היום ניתנה החלטה כי על הצדדים לשוב ולעדכן את בית המשפט בדבר התקדמות הליך הגישור עד לתום פגרת הקיץ. בימים 30 באוגוסט 2018 ו-15 באוקטובר 2018 הגישו הצדדים הודעת עדכון לבית המשפט על מצב הגישור. בהחלטת בית המשפט מיום 15 באוקטובר 2018 נקבע כי הצדדים ישובו ויעדכנו את בית המשפט בדבר התקדמות הליך הגישור עד ליום 15 בנובמבר 2018.

יצוין כי ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה עמדת הממונה בנושא איסור גביית דמי טיפול בהלוואות במסגרתה צוין כי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון סבורה כי גביית דמי טיפול אינה עומדת בהוראות חוק הפיקוח על קופות גמל.

לפיכך, הרשות תראה בגופים מוסדיים אשר ממשיכים לגבות כספים כאמור עבור העמדת הלוואות מכל סוג על ידי הגוף המוסדי או עבור הטיפול בהן או מאפשרים גביית כספים אלו על ידי צד שלישי, כעוברים על הוראות החוק. עוד צוין כי שאלת ההשבה לעמיתים שנגבו מהם כספים כאמור בעבר, תיוותר להכרעת בית המשפט במסגרת הדיון בתביעות בעניין זה (הודגש כי אין באמור כדי לגרוע מסמכויות הממונה הנתונות לה לפי דין).

בהתאם להערכת יועציה המשפטיים של החברה, הגם שההליך מצוי בשלב מקדמי וטרם הוגשה תשובה לבקשת האישור, הרי שבשים לב בין היתר לעמדת הממונה דלעיל, הם מעריכים כי הסיכוי שבקשת האישור תתקבל גבוה מהסיכוי שתידחה.

יג. ביום 27 במרס 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה רכיב המכונה הוצאות ניהול השקעות מעמיתי קופות הגמל אשר בניהולה. בבקשת האישור נטען כי גביה זו נעשית על ידי החברה בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לה לעשות כן ובכלל כך בהיעדר הסכמה מתאימה בתקנון קופת הגמל. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ-127.1 מיליון ש"ח.

המבקשת הגישה בקשה לאישור הסדר דיוני במסגרתה התבקש בית הדין, בין היתר, לאחד את הדיון בכל ההליכים התלויים ועומדים בפניו העוסקים באותו נושא. ביום 9 בנובמבר 2017 הגישה החברה תגובה (התנגדות) לבקשת האישור. ביום 11 בינואר 2018 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו ניתנה החלטה לאחד את הדיון כמבוקש. ביום 12 בפברואר 2018 ניתנה החלטה לפיה, בין היתר, תתבצע פנייה לרשות שוק ההון לקבלת עמדתה.

במאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008.

ביום 7 ביוני 2018 הוגשה בקשה בהסכמה לאישור הסדר דיוני. ביום 12 ביוני 2018 התקיים דיון תזכורת בו ניתן תוקף של החלטה להסדר הדיוני שאליו הגיעו הצדדים לעניין הגשת סיכומים על ידי הצדדים. ביום 5 בספטמבר 2018 הגישו הצדדים בקשה בהסכמה לאישור הסדר דיוני לפיו סיכומי המבקשים יוגשו עד ליום 7 בנובמבר 2018 ויתר המועדים להגשת סיכומי הצדדים יידחו בהתאמה. ביום 10 באוקטובר 2018 הגישו הצדדים בקשה בהסכמה לאישור הסדר דיוני לפיו סיכומי המבקשים יוגשו עד ליום 9 בדצמבר 2018 ויתר המועדים להגשת סיכומי הצדדים יידחו בהתאמה.

בהתאם להערכת יועציה המשפטיים של החברה, חרף הקושי להעריך את סיכויי התיק בשלב זה, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, טענות ההגנה הן בעלות סיכוי ממשי להזדוף את בקשת האישור והערכתם היא כי הסיכויים להדיפת בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות (המשך)

י.ד. ביום 27 במרס 2018 התקבלה בחברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, אשר הוגשו לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב, נגדה ונגד חברות מנהלות אחרות. בבקשת האישור נטען כי המשיבות גובות מעמיתים שאין להם שארים (בני זוג או ילדים מתחת לגיל 21), פרמיה בגין כיסוי ביטוחי מפני סיכוני מוות, כאשר במקרה הביטוח ישולמו תגמולי הביטוח לשאירי העמית. לשיטתם של המבקשים, חלה על המשיבות חובת גילוי יזום אקטיבית, מכוחה עליהן לברר עם כל עמית - במועד ההצטרפות לקרן, וכן מדי שנתיים - אם יש לו שארים, וככל שאין לו שארים עליהן לוודא כי הוא מודע לכך שכיסוי השארים לכאורה חסר ערך עבורו. המבקשים עותרים לחייב את המשיבות לזקוף לטובת קופת החיסכון של חברי הקבוצה את כל הכספים ששולמו על ידיהם ונזקפו לטובת דמי ביטוח שארים, בתוספת התשואה שהייתה מתקבלת על כספים אלו אילו היו נזקפים לטובת קופת החיסכון שלהם במועד תשלומם לקרן הפנסיה. המבקשים הגדירו את הקבוצה ככוללת את כל העמיתים אשר צורפו או הצטרפו לקרן פנסיה המנוהלת על ידי מי מהמשיבות, במסגרתה נגבתה מהם פרמיה בגין כיסוי שארים בזמן שלא היו להם שארים.

סכום תביעתו הפרטנית של המבקש כלפי החברה הוערך על ידיו בסכום של "לפחות 34 ש"ח". כנטען בבקשת האישור, אין בידי המבקשים להעריך בשלב זה את שיעור הנזק המצטבר שנגרם לחברי קבוצות העמיתים של איזו מהמשיבות. החברה הגישה את תשובתה לבקשת האישור ביום 4 בנובמבר 2018. דיון מקדמי בבקשת האישור קבוע ליום 27 בדצמבר 2018.

בהתאם להערכת יועציה המשפטיים של החברה, סיכוייה של בקשת האישור להתקבל נמוכים מסיכוייה להידחות.

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל פנסיה (להלן: "קרן הפנסיה") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסות בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 בנובמבר 2018

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל פנסיה (להלן: "קרן הפנסיה") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסות בדוח.
  4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
    - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
    - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
    - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
    - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
    - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 בנובמבר 2018

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוחות כספיים ביניים

ליום

30 בספטמבר 2018

(בלתי מבוקרים)

תוכן עניינים

2	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
3	דוח על המצב הכספי ביניים
4	דוח הכנסות והוצאות ביניים
5	דוח תנועה בקרן הפנסיה ביניים
6	ביאור 1 - כללי
6	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית
7	ביאור 3 - נכסי חוב שאינם סחירים
8	ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה
10	ביאור 5 - עודף (גירעון) אקטוארי
11	ביאור 6 - דמי ניהול
11	ביאור 7 - התחייבויות תלויות

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה (להלן - הקרן) המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: החברה המנהלת), הכולל את הדוח על המצב הכספי ביניים ליום 30 בספטמבר 2018, את דוחות הביניים על הכנסות והוצאות והתנועה בקרן הפנסיה לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת אחראים לעריכה ולהצגה נאותה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן- הנחיות הממונה) ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ולתקנות שהותקנו מכוחו (להלן התקנות). אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקנות.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 בנובמבר 2018

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
2,118,207	1,646,356	2,345,300	רכוש שוטף
242,691	285,973	367,781	מזומנים ושווי מזומנים
2,360,898	1,932,329	2,713,081	חייבים ויתרות חובה
10,234,136	9,836,877	9,836,511	השקעות פיננסיות
24,004,081	22,736,930	27,569,977	נכסי חוב סחירים
7,519,984	7,046,066	9,188,349	נכסי חוב שאינם סחירים
8,808,404	8,479,754	11,070,531	מניות
50,566,605	48,099,627	57,665,368	השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
380,228	365,293	395,327	נדל"ן להשקעה
53,307,731	50,397,249	60,773,776	סך כל הנכסים
251,860	201,334	271,580	זכאים ויתרות זכות
			התחייבויות פנסיוניות:
43,604,971	41,109,802	50,536,417	התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
7,043,689	6,504,671	7,081,451	התחייבויות לעמיתים פעילים
50,648,660	47,614,473	57,617,868	התחייבויות לעמיתים שאינם פעילים
			סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
-	-	466,990	התחייבויות למקבלי קצבה:
2,416,107	2,250,014	2,384,869	התחייבויות לפנסיונרים
26,023	26,003	26,217	התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
2,442,130	2,276,017	2,878,076	התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה
			סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
			עודף (גירעון) אקטוארי:
(36,068)	305,425	1,742	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
1,149	-	4,510	עודף אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
(34,919)	305,425	6,252	סך כל עודף (גירעון) אקטוארי
53,055,871	50,195,915	60,502,196	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
53,307,731	50,397,249	60,773,776	סך כל ההתחייבויות
רם גבל	דודי לידנר	מישל סיבוגי	
סמנכ"ל כספים	מנכ"ל	יו"ר הדירקטוריון	

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 22 בנובמבר 2018

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2017	2018	2017	2018	
(מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	
(30,455)	7,593	2,802	(26,571)	42,886	הכנסות (הפסדים)
					ממזומנים ושווי מזומנים
					מהשקעות:
417,208	228,078	52,907	317,761	19,437	מנכסי חוב סחירים
1,115,937	266,630	315,691	805,046	966,614	מנכסי חוב שאינם סחירים
676,197	57,554	597,093	325,842	560,623	ממניות
1,906,543	468,611	726,792	1,304,230	1,022,999	מהשקעות אחרות
29,359	10,389	7,457	14,767	21,938	מנדל"ן להשקעה
4,145,244	1,031,262	1,699,940	2,767,646	2,591,611	סך כל ההכנסות מהשקעות
7,421	1,876	1,217	6,570	3,712	הכנסות אחרות
4,122,210	1,040,731	1,703,959	2,747,645	2,638,209	סך כל ההכנסות
					הוצאות
287,538	73,302	77,482	211,552	227,709	דמי ניהול
65,617	16,065	20,675	48,997	59,933	הוצאות ישירות
8,574	1,738	8,231	5,646	17,550	מסים
361,729	91,105	106,388	266,195	305,192	סך כל ההוצאות
3,760,481	949,626	1,597,571	2,481,450	2,333,017	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2017	2017	2017	2018	
(מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	
42,682,797	47,393,574	57,106,089	42,682,797	53,055,871	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לתחילת התקופה
					תקבולים:
7,031,135	1,871,586	2,120,509	5,139,789	5,906,468	תקבולים מדמי גמולים
1,662	-	1,199	-	3,193	תקבולים מדמי סליקה
(1,061)	(261)	(311)	(799)	(912)	חלקם של מבטחי משנה בתקבולים מדמי גמולים
7,031,736	1,871,325	2,121,397	5,138,990	5,908,749	סך כל התקבולים, נטו
					תשלומים:
					תשלומים לפנסיונרים
-	-	1,914	-	3,412	תשלומי פנסיית זקנה
-	-	6,059	-	7,947	תשלומי פנסיית נכות
-	-	502	-	799	תשלומי פנסיית שאירים
					תשלומים למקבלי קצבה קיימים
40,328	10,317	11,548	28,994	34,766	תשלומי פנסיית זקנה
91,734	23,524	27,262	68,042	82,500	תשלומי פנסיית נכות
40,569	10,620	11,991	30,132	35,036	תשלומי פנסיית שאירים
					תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה
420	104	111	315	402	תשלומי פנסיית זקנה
278	65	73	200	196	תשלומי פנסיית נכות
1,174	275	270	867	823	תשלומי פנסיית שאירים
					תשלומים אחרים
827,720	207,212	231,089	610,725	704,469	פדיונות
1,002,223	252,117	290,819	739,275	870,350	סך כל התשלומים
					העברות צבירה לקרן
95,204	26,201	(6,853)	71,005	43,455	העברות מחברות ביטוח
2,824,575	887,639	468,038	2,460,596	2,036,992	העברות מקרנות פנסיה חדשות
46,656	12,801	(3,535)	33,964	23,556	העברות מקופות גמל
					העברות צבירה מהקרן
143,057	36,884	38,629	117,182	122,855	העברות לחברות ביטוח
2,154,058	635,620	423,092	1,751,576	1,822,088	העברות לקרנות פנסיה חדשות
86,240	20,630	27,971	64,854	84,151	העברות לקופות גמל
583,080	233,507	(32,042)	631,953	74,909	העברות צבירה, נטו
3,760,481	949,626	1,597,571	2,481,450	2,333,017	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
53,055,871	50,195,915	60,502,196	50,195,915	60,502,196	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לסוף התקופה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל פנסיה (להלן - הקרן) הינה קרן פנסיה חדשה מקיפה המשלמת לקצבה כמשמעותה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005.

הקרן מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - החברה המנהלת), חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בבוטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

ב. דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצצת ליום 30 בספטמבר, 2018, ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן- הדוחות הכספיים ביניים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2017 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולביאורים אשר נלוו אליהם (להלן- הדוחות הכספיים השנתיים).

ג. הדוחות הכספיים ביניים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 22 בנובמבר, 2018.

ד. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

ה. ביום 1 בינואר 2018 נכנסו לתוקף חוזר 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן חדשה" המחליף את חוזר 2004-9, וחוזר 2017-3-3 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות" המחליף את חוזר 2014-3-1. חוזרים אלו, בשילוב הגדלת שיעור אגרות החוב המיועדות ל-60% לכלל אוכלוסיית מקבלי קצבה בקרן (למעט זכאים קיימים לפנסיה) בהתאם לחוזר 2017-3-4 החל מה-1 ביולי 2017, אמורים לפתור את בעיית הגירעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיה זקנה והגירעונות הדמוגרפיים בגין גביית דמי סיכון, בשל פער בין הריבית הגלומה במקדמים לריבית חסרת סיכון בה מחושבות ההתחייבויות. כל הפרושים החל מינואר 2018 ("פנסיונרים") מנוהלים במסלולי השקעה נפרדים וייעודיים להם היות וההתחייבות האקטוארית בגין פנסיונרים אלו מחושבת באופן שלא ייווצר גירעון ולכן תשואת היעד צריכה להיות בהתאם לריבית הגלומה במקדמים כדי לשמור על יציבות תשלומי הפנסיות.

בנוסף, תשלומי הפנסיה לפנסיונרים מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בחודש אפריל בגין השנה הקלנדרית שעברה בניגוד לשאר מקבלי הקצבות שפרשו לפני 2018, שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

א. הדוחות הכספיים ביניים ערוכים בהתאם לכללים חשבונאים מקובלים לעריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים כפי שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה - 2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים ביניים עקביים לאלה אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים.

ב. להלן פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של הדולר של ארצות הברית

שער החליפין היציג של דולר ארה"ב	המדד הידוע
%	%
4.61	1.10
(8.22)	0.20
(0.63)	0.20
0.94	(0.50)
(9.83)	0.30

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום:

30 בספטמבר 2018
30 בספטמבר 2017

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום:

30 בספטמבר 2018
30 בספטמבר 2017

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

ביאור 3 - נכסי חוב שאינם סחירים

א. ביום 1 ביולי, 2017 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה) התשע"ז-2017 (להלן: התקנות). על פי התקנות, זקיפת התשואה של אגרות החוב המיועדות בין מקבלי קצבה לשאר העמיתים בקרן תעשה באופן שמגדיל את שיעור הקצאת אגרות החוב המיועדות למקבלי קצבה ל- 60% מסך נכסיהם.

ביום 1 ביוני 2017 פורסם חוזר 2017-3-4 "כללים להגדלת שיעור זקיפת התשואה למקבלי קצבה בקרנות פנסיה חדשות", אשר מפרט את הנסיבות בהן יוגדל שיעור הקצאת אגרות החוב המיועדות למקבלי קצבה. על פי החוזר, אם עלה שיעור הקצאת אגרות החוב המיועדות לעמיתים אשר אינם מקבלים קצבה ביותר מ-1.5% בהשוואה לשיעור המינימלי האחרון שפורסם על ידי הממונה, תזקוף החברה המנהלת של הקרן את התשואה של אגרות החוב המיועדות בשיעור העולה על השיעור המינימלי האמור (60%) לנכסי מקבלי קצבה ואשר לא יעלה על 85% מסך כל נכסי מקבלי קצבה.

שיעור אגרות החוב שרשאית חברה מנהלת של קרן פנסיה חדשה מקיפה לרכוש, נותר ללא שינוי והוא ימשיך לעמוד על 30% מסך נכסי הקרן (למעט זכאים קיימים לפנסיה).

עד חודש דצמבר 2003 השקיעה הקרן באגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" הנושאות ריבית ריאלית בשיעור שנתי של 5.05%. לאחר מועד זה, הקרן משקיעה באגרות חוב מיועדות חדשות הנושאות ריבית ריאלית בשיעור שנתי של 4.86%.

נכסי חוב שאינם סחירים (למעט אגרות חוב מיועדות) נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לציטוט שער המתקבל מהחברה הזוכה במכרז. אגרות חוב מיועדות נמדדות לפי עלות מותאמת או לפי העלות המופחתת המותאמת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

ב. הרכב:

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
15,669,826	14,872,959	18,021,697		אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד (*)
				נכסי חוב אחרים:
910,320	896,070	846,797		אגרות חוב קונצרניות שאינן ניתנות להמרה
121,442	161,660	106,689		פקדונות בבנקים
128,209	122,657	142,156		הלוואות לעמיתים
7,174,284	6,683,584	8,452,638		הלוואות לאחרים
8,334,255	7,863,971	9,548,280		
24,004,081	22,736,930	27,569,977		סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

(*) הרכב אגרות חוב מיועדות מסוג ערד:

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר				
2017	2017	2017	2018			
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)			
אחוזים	אלפי ש"ח	אחוזים	אלפי ש"ח	אחוזים		
28.11	14,260,179	27.93	13,321,933	28.30	16,333,599	נכסי עמיתים שאינם מקבלי קצבה
58.98	1,391,638	60.67	1,532,297	59.80	1,670,077	נכסי מקבלי קצבה
29.49	15,651,817	29.58	14,854,230	29.76	18,003,676	סך הכל
68.80	18,009	70.65	18,729	69.78	18,021	אגרות חוב לזכאים קיימים
29.50	15,669,826	29.60	14,872,959	29.78	18,021,697	סך הכל אגרות חוב מיועדות מסוג ערד

ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה

א. התחייבויות לפנסיונרים

התחייבויות לפנסיונרים - כל המסלולים

ליום 30 בספטמבר
2018
(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח
136,335
64,195
27,938
213,099
27,464
(2,041)
466,990

התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה

התחייבויות לנכים

התחייבויות לשאיירי מבוטח

התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)

התחייבויות לתביעות תלויות

עתודה לפנסיונרים

סך ההתחייבויות לפנסיונרים

התחייבויות לפנסיונרים - בסיסי למקבלי קצבה

ליום 30 בספטמבר
2018
(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח
121,277
60,235
25,393
198,053
25,525
(1,974)
428,509

התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה

התחייבויות לנכים

התחייבויות לשאיירי מבוטח

התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)

התחייבויות לתביעות תלויות

עתודה לפנסיונרים

סך ההתחייבויות לפנסיונרים

התחייבויות לפנסיונרים - הלכה למקבלי קצבה

ליום 30 בספטמבר
2018
(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח
15,058
3,960
2,545
15,046
1,939
(67)
38,481

התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה

התחייבויות לנכים

התחייבויות לשאיירי מבוטח

התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)

התחייבויות לתביעות תלויות

עתודה לפנסיונרים

סך ההתחייבויות לפנסיונרים

ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה (המשך)

ב. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים

התחייבויות למקבלי קצבה קיימים - כל המסלולים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
715,209	653,259	731,943	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
560,866	508,529	602,213	התחייבויות לנכים
690,040	651,525	764,069	התחייבויות לשאיירי מבוטח
356,129	348,504	169,756	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
71,046	69,524	94,066	התחייבויות לתביעות תלויות
22,817	18,673	22,822	עתודה לפנסיונרים
2,416,107	2,250,014	2,384,869	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

התחייבויות למקבלי קצבה קיימים - בסיסי למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
682,762	629,818	694,624	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
556,476	504,249	595,065	התחייבויות לנכים
675,068	637,373	746,823	התחייבויות לשאיירי מבוטח
356,129	348,504	166,725	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
71,046	69,524	92,387	התחייבויות לתביעות תלויות
22,930	18,834	22,957	עתודה לפנסיונרים
2,364,411	2,208,302	2,318,581	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

התחייבויות למקבלי קצבה קיימים - הלכה למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
32,447	23,441	37,319	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
4,390	4,280	7,148	התחייבויות לנכים
14,972	14,152	17,246	התחייבויות לשאיירי מבוטח
-	-	3,031	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
-	-	1,679	התחייבויות לתביעות תלויות
(113)	(161)	(135)	עתודה לפנסיונרים
51,696	41,712	66,288	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה (המשך)

ג. התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,839	4,843	5,075
4,854	4,999	5,049
16,206	15,996	16,000
124	165	93
<u>26,023</u>	<u>26,003</u>	<u>26,217</u>

התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
התחייבויות לנכים
התחייבויות לשאיירי מבוטח
עתודה לפנסיונרים
סך ההתחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה

ביאור 5 - עודף (גירעון) אקטוארי

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום		
	31 במרס 2018	30 ביוני 2018	30 בספטמבר 2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים
0.42	0.03	* (0.00)	* 0.00

א. עודף (גירעון) דמוגרפי עבור כל עמיתי הקרן

ב. עודף הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:

-	-	-	-	-
0.05	0.06	-	0.19	4,510
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

* פחות מ- 0.01 אחוז.

ביאור 6 - דמי ניהול

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	
	2017	2018	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
169,793	43,810	44,186	125,123	129,819
105,988	26,412	29,842	77,651	88,039
275,781	70,222	74,028	202,774	217,858
11,757	3,080	3,454	8,778	9,851
287,538	73,302	77,482	211,552	227,709

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול שנגבו מתוך דמי הגמולים
דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

דמי ניהול ממקבלי קצבה:

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעורי דמי ניהול:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	
	2017	2018	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
%	%	%	%	%
6.00	6.00	6.00	6.00	6.00
2.42	2.35	2.09	2.44	2.22
0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
0.23	0.23	0.21	0.23	0.22
0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
0.50	0.50	0.50	0.50	0.50

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול מדמי גמולים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת
רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה
החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שנתיים שהחברה
המנהלת רשאית לגבות על פי
הוראות הדין
שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה
החברה המנהלת בפועל (במונחים
שנתיים)

דמי ניהול ממקבלי קצבה (*):

שיעור דמי ניהול מנכסים שהחברה
המנהלת רשאית לגבות על פי
הוראות הדין
שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע
שגבתה החברה המנהלת בפועל
(במונחים שנתיים)

(* מזכאים קיימים לפנסיה לא נגבים דמי ניהול.)

ביאור 7 - התחייבויות תלויות

לפרטים ועדכוניים נוספים אודות התחייבויות תלויות ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים ביניים של החברה המנהלת ליום 30 בספטמבר 2018.

הראל פנסיה וגמל בע"מ

הראל פנסיה

קרן פנסיה חדשה מקיפה

דין וחשבון ומאזן אקטוארי

ליום 30.09.2018

ענת קנטור - אקטוארית ממונה

נובמבר 2018

תוכן עניינים

1.	הצהרת אקטואר.....	3
2.	מאזן אקטוארי.....	4
3.	פירוט התחייבות למקבלי קצבה.....	6
4.	עודף (גירעון) אקטוארי.....	9
5.	הערות וביאורים.....	12
6.	נתונים סטטיסטיים.....	15

1. הצהרת אקטואר

נתבקשתי על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") לערוך דין וחשבון אקטוארי של קרן הפנסיה "הראל פנסיה" ליום 30 לספטמבר 2018. החל מאפריל 2017 אני האקטוארית הממונה של הקרן ואני עובדת כאקטוארית בחברה המנהלת של הקרן החל ממרץ 2015. אין לי או לקרובי משפחה שלי קשר אחר עם הקרן או החברה המנהלת.

אני מצהירה ומאשרת כי:

1. הדין וחשבון האקטוארי המצורף בזאת נערך ונחתם על ידי.
2. הדין וחשבון האקטוארי נערך בהתאם לאלה:
  - א. הוראות תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד – 1964.
  - ב. הוראות הממונה על שוק ההון, ובכלל זה, מערכת ההנחות שבבסיס הדין וחשבון תואמת להוראות הממונה על שוק ההון לערכת מאזנים אקטואריים.
  - ג. תקנון הקרן

הכלל כתוקפם למועד הדוח.

3. חוות דעתי:

- א. הנכסים שנצברו, המצוינים בדין וחשבון, רשומים בהתאם לדוח על המצב הכספי בדוחות הכספיים של הקרן למועד הנזכר.
- ב. יתר הנתונים שבדין וחשבון, מעבר לאלה המפורטים בסעיף קטן א, וכן אלה המשמשים כבסיס לחישובים ולהערכות שבדין וחשבון, הומצאו לי על-ידי הנהלת החברה המנהלת של הקרן במתכונת שנדרשה על ידי. כל בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לעריכת הדין וחשבון, ולנתונים שנתקבלו נערכו בדיקות שהניחו את דעתי בדבר סבירות הנתונים וכי ניתן להסתמך עליהם בצורה המספקת לצורך עריכת הדין וחשבון.
- ג. הבדיקות שנעשו באשר לשלמות הנתונים מבוססים על בדיקת סבירותם של הנתונים, לרבות בדיקות הנערכות על-ידי השוואתם לנתוני התקופה אליה מתייחס הדו"ח ולנתוני תקופות קודמות. אשר על כן, בדיקות אלו לעיתים אינן יכולות לגלות אי-דיוקים או השמטות עקביות או שיטתיות בנתונים. האחריות לאי - דיוקים או השמטות אפשריות מסוג זה אשר אין אפשרות סבירה לגלותם היא של הנהלת החברה המנהלת של הקרן בלבד.

לפי מיטב ידיעתי והערכתי, החישובים וההערכה האקטוארית כפי שהם משתקפים בדין וחשבון המצורף בזאת, מייצגים, בהתאם להנחות שפורטו בדין וחשבון, את היקף ההתחייבויות של הקרן ואת נכסיה ליום 30 לספטמבר 2018, ותואמים את הוראות הדין הרלוונטיות ואת הוראות הממונה על שוק ההון.

תאריך	תפקיד	שם האקטואר	ענת קנטור	חתימה
-----	-----	-----	-----	-----

הראל פנסיה - קרן פנסיה - זכויות צבורות מאזן אקטוארי 30/09/2018 באלפי ש"ח (דוח נומינלי/לא מתואם)				
ליום	ליום	ליום	ביאור	
<u>31/12/2017</u>	<u>30/06/2018</u>	<u>30/09/2018</u>		
<u>53,307,731</u>	<u>57,623,971</u>	<u>60,773,776</u>		סך נכסים לפי הדוח על המצב הכספי
251,860	517,882	271,580		זכאים ויתרות זכות
				התחייבויות פנסיוניות:
				<u>התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה:</u>
43,604,971	47,536,335	50,536,417		התחייבויות לעמיתים פעילים
<u>7,043,689</u>	<u>6,865,039</u>	<u>7,081,451</u>		¹ התחייבויות לעמיתים שאינם פעילים
50,648,660	54,401,374	57,617,868		סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
				-
				<u>התחייבויות למקבלי קצבה:</u>
0	275,735	466,990	א3	התחייבויות לפנסיונרים
2,416,107	2,404,277	2,384,869	ב3	התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
<u>26,023</u>	<u>25,954</u>	<u>26,217</u>	ג3	התחייבויות זכאים קיימים
2,442,130	2,705,966	2,878,076		סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
				עודף (גרעון) אקטוארי
(36,068)	(1,251)	1,742	א4	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
<u>1,149</u>	<u>0</u>	<u>4,510</u>	ב4	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
(34,919)	(1,251)	6,252		סך כל עודף (גירעון) אקטוארי
53,055,871	57,106,089	60,502,196		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
<u>53,307,731</u>	<u>57,623,971</u>	<u>60,773,776</u>		סך כל ההתחייבויות

¹ הגדרת עמיתים פעילים ומוקפאים בהתאם לחוזר 2016-9-3 ולא לפי הגדרת תקנון

להלן ביאור לסעיפי ההתחייבות:

1. **זכאים קיימים לפנסיה** – פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה מלפני 1/1/2004
2. **מקבלי קצבה קיימים** - פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1/1/2004 ועד 31/12/2017
3. **פנסיונרים** – פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1/1/2018
4. **התחייבויות לזקנה ושאירי זקנה** (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון) – כולל התחייבות בגין קצבאות זקנה ולשאירים פוטנציאליים של פנסיונרים של זקנה וכן התחייבות בגין קצבאות עבור שאירי פנסיונרים של זקנה שנפטרו.
5. **התחייבויות לנכים** (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון) – כולל התחייבות בגין קצבאות נכים עד לגיל פרישה, כולל שחרור מפרמיה והתחייבות לשאירים פוטנציאליים של נכים.
6. **התחייבויות לשאירי מבוטח** (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון) – כולל התחייבות בגין קצבאות לשאירים (בני זוג ויתומים) של פעילים, מוקפאים ונכים שנפטרו עם שאירים.
7. **התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה** (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון) – סכום הצבירה למועד המאזן שהצטבר בגין העמיתים הפעילים והבלתי פעילים.
8. **עודף (גירעון) אקטוארי** – עודף רבעון אחרון בלבד שנכון לתאריך הדוח טרם חולק לעמית הקרן וזאת בהתאם לחזור גופים מוסדיים 1-3-2016 מתאריך 2.6.2016. החלוקה לעודף (גירעון) היא לפי עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים ולעודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית.

3. פירוט התחייבות למקבלי קצבה**א. התחייבויות עבור פנסיונרים - כללי**

פנסיונרים - בסיסי למקבלי קצבה

ליום	ליום	באלפי ש"ח
30/06/2018	30/09/2018	
62,821	121,277	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
23,460	60,235	התחייבויות לנכים
8,555	25,393	התחייבויות לשארי מבוטח
152,987	198,053	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
17,717	25,525	התחייבויות לתביעות תלויות
(1,708)	(1,974)	עתודה לפנסיונרים
263,832	428,509	סך כל ההתחייבויות לפנסיונרים - כללי
(6)	12	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
13,574	21,995	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	ד"נ

פנסיונרים - הלכה למקבלי קצבה

ליום	ליום	באלפי ש"ח
30/06/2018	30/09/2018	
8,130	15,058	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
366	3,960	התחייבויות לנכים
559	2,545	התחייבויות לשארי מבוטח
2,588	15,046	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
300	1,939	התחייבויות לתביעות תלויות
(40)	(67)	עתודה לפנסיונרים
11,903	38,481	סך כל ההתחייבויות לפנסיונרים - הלכה
0	1	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
620	2,007	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	ד"נ

ב. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים**מקבלי קצבה קיימים - בסיסי למקבלי קצבה קיימים**

ליום	ליום	ליום	באלפי ש"ח
31/12/2017	30/06/2018	30/09/2018	
682,762	699,365	694,624	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
556,476	609,014	595,065	התחייבויות לנכים
675,068	727,212	746,823	התחייבויות לשארי מבוטח
356,129	195,413	166,725	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
71,046	88,140	92,387	התחייבויות לתביעות תלויות
22,930	20,428	22,957	עתודה למקבלי קצבה קיימים
2,364,411	2,339,572	2,318,581	סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים - כללי
(1,581)	(52)	67	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
1,149	0	4,510	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
131,680	128,733	127,203	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	ד"נ

מקבלי קצבה קיימים - הלכה למקבלי קצבה

ליום	ליום	ליום	באלפי ש"ח
31/12/2017	30/06/2018	30/09/2018	
32,447	37,504	37,319	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
4,390	7,510	7,148	התחייבויות לנכים
14,972	15,094	17,246	התחייבויות לשארי מבוטח
0	3,306	3,031	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
0	1,491	1,679	התחייבויות לתביעות תלויות
(113)	(200)	(135)	עתודה למקבלי קצבה קיימים
51,696	64,705	66,288	סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים - הלכה
(35)	(1)	2	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
3,048	3,730	3,839	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	ד"נ

ג. התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה

ליום	ליום	ליום	באלפי ש"ח
31/12/2017	30/06/2018	30/09/2018	
4,839	5,113	5,075	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
4,854	4,701	5,049	התחייבויות לנכים
16,206	16,058	16,000	התחייבויות לשארי מבוטח
0	0	0	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
0	0	0	התחייבויות לתביעות תלויות
124	82	93	עתודה לזכאים קיימים לפנסיה
26,023	25,954	26,217	סך כל ההתחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה
(18)	(1)	1	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית

4. עודף (גירעון) אקטוארי

א. פירוט בדבר עודף (גירעון) דמוגרפי:

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	
0.07	0.06	0.03	0.05	28,830	א. מקרי מוות – מבוטחים
0.00	0.00	0.00	0.00	526	ב. מקרי מוות – פנסית זקנה ושאיירים
(0.02)	0.00	0.00	(0.04)	(25,838)	ג. מקרי מוות – נכים
(0.26)	(0.06)	(0.08)	0.01	7,387	ד. יציאה לנכות
0.01	0.05	0.04	0.00	(2,956)	ה. חזרה מנכות
(0.00)	(0.00)	(0.00)	(0.00)	(310)	ו. ביטוח משנה
(0.09)	(0.01)	0.00	(0.00)	(1,470)	ז. פרישות במהלך השנה
0.67	0.00	0.00	0.00	0	ח. שינויים בשיטות והנחות
0.00	0.00	0.00	0.00	0	ט. שינויים בתקנון הקרן
0.04	(0.01)	0.01	(0.01)	(4,427)	י. סך הגורמים האחרים
0.42	0.03	(0.00)	0.00	1,742	סה"כ עודף (גירעון) הנובע מהגורמים המפורטים לעיל

ב. פירוט בדבר עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:

לשנה שהסתיימה	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				אלפי ש"ח	העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018		
	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים		
0.51	0.48	0.62	0.32	82	עתודה לזכאים קיימים לתחילת התקופה	
0.04	0.01	0.02	0.00	0	גורמים אחרים	
0.83	0.34	(1.02)	0.18	47	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים	
(0.91)	(0.22)	0.71	(0.14)	(36)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות	
0.00	0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה	
0.48	0.62	0.32	0.36	93	עתודה לזכאים קיימים לסוף התקופה	
0.00	0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה	

למקבלי קצבה קיימים - בסיסי למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				אלפי ש"ח	העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018		
	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים		
0.38	0.98	1.00	0.88	20,428	עתודה למקבלי קצבה קיימים לתחילת התקופה	
(0.03)	0.00	0.02	0.01	144	גורמים אחרים	
1.74	0.32	(1.06)	0.48	10,927	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים	
(1.04)	(0.24)	0.91	(0.18)	(4,081)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות	
(0.05)	(0.06)	0.00	(0.19)	(4,461)	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה	
0.98	1.00	0.88	1.00	22,957	עתודה למקבלי קצבה קיימים לסוף התקופה	
0.05	0.07	0.00	0.20		עודף (גרעון) למעד החלוקה	

למקבלי קצבה קיימים - הלכה למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				אלפי ש"ח	העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018		
	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים		
(0.63)	(0.22)	0.02	(0.31)	(200)	עתודה למקבלי קצבה קיימים לתחילת התקופה	
0.11	(0.00)	0.00	(0.00)	(2)	גורמים אחרים	
0.90	0.46	(1.28)	0.29	192	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים	
(1.10)	(0.26)	0.95	(0.19)	(125)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות	
0.00	0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה	
(0.22)	0.02	(0.31)	(0.20)	(135)	עתודה למקבלי קצבה קיימים לסוף התקופה	
0.00	0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה	

לפנסיונרים - בסיסי המקבלי קצבה

לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018		
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ₪	
0.00	(0.49)	(0.64)	(1,709)	עתודה לפנסיונרים לתחילת התקופה
0.00	(0.00)	(0.00)	(19)	גורמים אחרים
(0.49)	(0.48)	(0.07)	(293)	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת הריבית במקדם במהלך התקופה
0.00	0.04	0.01	47	עודף (גרעון) בגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
(0.49)	(0.64)	(0.46)	(1,974)	עתודה לפנסיונרים לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה

לפנסיונרים - הלכה למקבלי קצבה

לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018		
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ₪	
0.00	(0.12)	(0.33)	(40)	עתודה לפנסיונרים לתחילת התקופה
0.00	0.07	0.23	(1)	גורמים אחרים
(0.12)	(0.32)	(0.08)	(30)	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת הריבית במקדם במהלך התקופה
0.00	0.03	0.01	4	עודף (גרעון) בגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
(0.12)	(0.33)	(0.17)	(67)	עתודה לפנסיונרים לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה

5. הערות והבהרות:**5.1. בסיסי החישוב –**

החישובים האקטואריים בדוח זה מבוססים על הנחות דמוגרפיות בהתאם לחוזר מעודכן 2017-3-6 "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" החל מ 31 לדצמבר 2017.

5.2. תקנון הקרן –

בספטמבר 2016 יצא חוזר 2016-3-4 "הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה" שמנחה לגבי תקנון תקני עבור קרנות חדשות. הנהלת הקרן הגישה תקנון מעודכן בהתאם לחוזר עם מקדמים מעודכנים בהתאם להנחות הדמוגרפיות החדשות שקיבל אישור מרשות ההון ונכנס לתוקף החל מ 15 לפברואר 2018. מבחינה אקטוארית השינוי המהותי בגין המעבר לתקנון התקני הוא הגידול בדמי הסיכון שאמור לצמצם משמעותית את הגרעון ביציאה לנכות. שאר השינויים בתקנון ניתן לראות באתר האינטרנט של הקרן.

5.3. הוראות דוח כספי לקרנות פנסיה חדשות –

ב-1 לינואר 2018 נכנסו לתוקף חוזר 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה" שמחליף את חוזר 2004-9 וחוזר 2017-3-3 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות" שמחליף את חוזר 2014-3-1. חוזרים אלו, בשילוב הגדלת שיעור האג"ח המיועד ל-60% לכלל אוכלוסיית מקבלי קצבה בקרן (למעט זכאים קיימים לפנסיה) בהתאם לחוזר 2017-3-4 החל מה-1 ביולי 2017, מיועדים לפתור את בעיית הגרעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיה זקנה והגרעונות הדמוגרפיים בגין גביית ריסקים בשל פער בין הריבית הגלומה במקדמים לריבית חסרת סיכון בה מחושבים ההתחייבויות. כל הפורשים החל מינואר 2018 ("פנסיונרים") מנוהלים במסלולי השקעה נפרדים וייעודיים להם היות וההתחייבות האקטוארית בגין פנסיונרים אלו מחושבת באופן שלא יווצר גרעון ולכן תשואת היעד צריכה להיות בהתאם לריבית הגלומה במקדמים כדי לשמור על יציבות תשלומי הפנסיות. בנוסף, תשלומי הפנסיה לקבוצת הפנסיונרים מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בחודש אפריל בגין השנה הקלנדרית שעברה בניגוד לשאר מקבלי הקצבות שפרשו לפני 2018 שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.

5.4. מסד הנתונים –

5.4.1. מקבלי קצבה – על בסיס נתוני פנסיונרים ממחלקת תביעות נכון ל-30 לספטמבר 2018.

5.4.2. עמיתים – על בסיס מערכת זכויות עמיתים והתאמה לנתונים הכספיים.

5.5. תנועה בעודף (גירעון) דמוגרפי לעמיתי הקרן

5.5.1. סה"כ העודף לרבעון המסתיים ב-30 לספטמבר 2018 הוא בגובה 1.74 מליון ש"ח ומהווה עודף של 0.003% מההתחייבות הצבורות לאותו תאריך.

5.5.2. לפי חוזר 2017-3-3 הקרן מעדכנת את היתרות הצבורות של העמיתים והפנסיות מדי רבעון בהתאם לעודף (גירעון) שנבע באותו רבעון.

איזון דמוגרפי נדרש בגין הרבעון הנוכחי : תוספת של 0.003% ליתרות הצבורות.

5.6. תנועה בעודף (גרעון) למקבלי קצבה -

5.6.1. זכאים קיימים

הגידול בהתחייבויות הפנסיוניות כתוצאה מקיטון משוקלל בריבית היוון היה נמוך יותר מהפער בין התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים לעומת התשואה הצפויה ולכן נוצר עודף תשואתי של 0.04%. העודף התשואתי נשמר בעתודת הזכאים הקיימים היות ולא חרגה מ-1% מסך ההתחייבויות.
סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה : 0.003%

5.6.2. מקבלי קצבה קיימים "בסיסי למקבלי קצבה קיימים"

הגידול בהתחייבויות הפנסיוניות כתוצאה מקיטון משוקלל בריבית היוון היה נמוך יותר מהפער בין התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים לעומת התשואה הצפויה ולכן נוצר עודף תשואתי של 0.3%. היות ועתודת מקבלי הקצבה חורגת מ-1% מההתחייבויות, נזקף עודף תשואתי בגובה 0.194% שהעדכון של הפנסיות בגינו בגובה 0.201% יהיה רק החל מפנסיות בגין אפריל 2019 וזאת בהתאם לחזור 2017-3-3 (נספח 2 סעיף ד.1.ג.)
סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה : 0.003%

5.6.3. מקבלי קצבה קיימים – "הלכה למקבלי קצבה קיימים"

הגידול בהתחייבויות הפנסיוניות כתוצאה מקיטון משוקלל בריבית היוון היה נמוך יותר מהפער בין התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים לעומת התשואה הצפויה ולכן נוצר עודף תשואתי של 0.10%. העודף התשואתי נשמר בעתודת מקבלי הקצבה היות ולא חרגה מ-1% מסך ההתחייבויות.
סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה: 0.003%

5.6.4. פנסיונרים – "בסיסי למקבלי קצבה"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים היתה נמוכה ב-0.07% מהתשואה הצפויה במהלך הרבעון ובמקביל היה קיטון בהתחייבויות של 0.01% כתוצאה מירידה משוקללת בריבית ההיוון ודחיית עדכון הפנסיות במדד לצרכן לאפריל 2019 ולכן נוצר גרעון תשואתי בגובה 0.06%. הגרעון התשואתי נשמר בעתודת הפנסיונרים היות ולא חרגה מ-1% מסך ההתחייבויות.
סה"כ עדכון נוכחי : 0.003%

5.6.5. פנסיונרים "הלכה למקבלי קצבה"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים היתה נמוכה ב-0.08% מהריבית הגלומה במקדם במהלך הרבעון ובמקביל היה קיטון בהתחייבויות של 0.01% כתוצאה מעלייה משוקללת בריבית ההיוון ודחיית עדכון הפנסיות במדד לצרכן לאפריל 2019 ולכן נוצר גרעון תשואתי בגובה 0.07%. הגרעון התשואתי נשמר בעתודת הפנסיונרים היות ולא חרגה מ-1% מסך ההתחייבויות.
סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה: 0.003%

5.7. אומדן IBNR ותביעות תלויות –

בהתאם לחוזר 2018-9-10 יש לכלול השפעת ה- IBNR והתביעות התלויות בשורות הרלוונטיות של דוח התנועה בעודף ולא כשורה נפרדת כפי שהיה נהוג עד דצמבר 2017. לצורך כך הותאמו גם מספרי ההשוואה של 2017.

5.8. פירוט שינויים מהותיים בדוח תנועה לכלל הקרן -

- 5.8.1. מקרי מוות מבוטחים – קיים עודף של 0.05% שנובע מגביית דמי סיכון שארים ביתר לעומת תביעות שארים שנפתחו במהלך הרבעון ועדכון עתודת IBNR ותביעות תלויות של שארים נכון לתאריך המאזן. במהלך עריכת המאזן נעשתה אבחנה מדוייקת יותר של עתודת ה- IBNR בין תביעות שארי פעיל לשארי נכה שגרמה להסטה של תביעות ב- IBNR שנרשמו בעבר כתביעות שארי פעיל אבל בפועל נמצאו כשארי נכה
- 5.8.2. מקרי מוות – נכים – קיים גירעון של 0.04% שנובע ברובו מפיצול מדוייק יותר של עתודת ה- IBNR בין תביעות שארי פעיל לשארי נכה, ראה סעיף 5.8.1 לעיל.
- 5.8.3. יציאה לנכות – קיים עודף של 0.01% העודף נובע מגביית דמי סיכון נכות ביתר לעומת תביעות נכות חדשות שנפתחו במהלך הרבעון ועדכון עתודת IBNR ותביעות תלויות. תביעות נכות חוזרות, נרשמו הרבעון תחת סעיף ה. חזרה מנכות.
- 5.8.4. חזרה מנכות – קיים גירעון זניח שנובע מצפי החלמות גבוה יותר מההחלמות בפועל של הנכים. בנוסף, ההחלמות בפועל כוללות גם עתודה בגין נכים שהפסיקו לקבל קצבה נכון לתאריך המאזן אבל על פי נסיון הקרן נבחן שיעור החזרות כפונקציה של חודשים שעברו מאז תשלום אחרון וכן תביעות נכות שהיו בעבר וחזרו להשתלם, ראה סעיף 5.8.3 לעיל.

6. נספחים סטטיסטיים

בהתאם להנחיית האוצר, הגדרת עמיתים פעילים ומוקפאים בנתונים הסטטיסטיים היא בהתאם לחוזר 2016-9-3 ולא לפי הגדרת התקנון הקיים. במאזן מוצגות שתי קבוצות אלו ביחד ומשתתפות באופן שווה בעודף האקטוארי.

מידע אודות עמיתי הקרן:

סה"כ	נקבה	זכר	מספר עמיתים ליום 30/09/2018	
			עמיתים שאינם מקבלי קצבה	
502,862	301,368	201,494	פעילים	
340,801	195,838	144,963	שאינם פעילים	
843,663	497,206	346,457	סה"כ עמיתים שאינם מקבלי קצבה	
			מקבלי קצבה	
489	274	215	זקנה	פנסיונרים
74	44	30	שארים	
178	86	92	נכות	
741	404	337	סה"כ פנסיונרים	
2,916	1,555	1,361	זקנה	מקבלי קצבה קיימים
2,069	1,207	862	שארים	
1,524	805	719	נכות	
6,509	3,567	2,942	סה"כ מקבלי קצבה קיימים	
30	11	19	זקנה	זכאים קיימים לפנסיה
63	47	16	שארים	
11	5	6	נכות	
104	63	41	סה"כ זכאים קיימים לפנסיה	
851,017	501,240	349,777	סה"כ עמיתי הקרן	

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הֶרָאֵל פְּנִסְיָה כְּלָלִית (להלן: "קֶרֶן הַפְּנִסְיָה") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קֶרֶן הַפְּנִסְיָה וכן את התנועה בקֶרֶן הַפְּנִסְיָה למועדים ולתקופות המכוסות בדוח.
  4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קֶרֶן הַפְּנִסְיָה; וכן-
    - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקֶרֶן הַפְּנִסְיָה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
    - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קֶרֶן הַפְּנִסְיָה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
    - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקֶרֶן הַפְּנִסְיָה; וכן-
  5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקֶרֶן הַפְּנִסְיָה:
    - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקֶרֶן הַפְּנִסְיָה; וכן-
    - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקֶרֶן הַפְּנִסְיָה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 בנובמבר 2018

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל פנסיה כללית (להלן: "קרן הפנסיה") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסות בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 בנובמבר 2018

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוחות כספיים ביניים

ליום

30 בספטמבר 2018

(בלתי מבוקרים)

תוכן עניינים

2	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
3	דוח על המצב הכספי ביניים
4	דוח הכנסות והוצאות ביניים
5	דוח תנועה בקרן הפנסיה ביניים
6	ביאור 1 - כללי
6	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית
7	ביאור 3 - נכסי חוב שאינם סחירים
7	ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה
8	ביאור 5 - עודף (גירעון) אקטוארי
9	ביאור 6 - דמי ניהול
10	ביאור 7 - התחייבויות תלויות

סומך חייקין

מגדל המילניום KPMG

רחוב הארבעה 17, תא דואר 609

תל אביב 6100601

03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית (להלן - הקרן) המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: החברה המנהלת), הכולל את הדוח על המצב הכספי ביניים ליום 30 בספטמבר 2018, את דוחות הביניים על הכנסות והוצאות והתנועה בקרן הפנסיה לתקופות של תשעה ושלשה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת אחראים לעריכה ולהצגה נאותה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - הנחיות הממונה) ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ולתקנות שהותקנו מכוחו (להלן התקנות). אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקנות.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 בנובמבר 2018

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		ביאור	
2017	(מבוקר)	2017	2018		
אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר)	אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר)		
54,020		42,971	65,496		רכוש שוטף
18,236		16,798	21,917		מזומנים ושווי מזומנים
72,256		59,769	87,413		חייבים ויתרות חובה
349,530		332,217	386,811		השקעות פיננסיות
187,945		172,303	215,835	3	נכסי חוב סחירים
111,953		104,392	148,535		נכסי חוב שאינם סחירים
131,867		124,058	170,692		מניות
781,295		732,970	921,873		השקעות אחרות
					סך כל השקעות פיננסיות
4,261		4,076	4,436		נדל"ן להשקעה
6,628		6,230	9,934		נכסי ביטוח משנה
864,440		803,045	1,023,656		סך כל הנכסים
5,230		4,717	8,906		זכאים ויתרות זכות
					התחייבויות פנסיוניות:
222,990		196,159	311,325		התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
550,114		519,395	606,908		התחייבויות לעמיתים מבוטחים
773,104		715,554	918,233		התחייבויות לעמיתים שאינם מבוטחים
					סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
				4	התחייבויות למקבלי קצבה:
-		-	8,348		התחייבויות לפנסיונרים
87,601		83,459	87,915		התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
87,601		83,459	96,263		סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
				5	עודף (גירעון) אקטוארי:
(1,495)		(685)	108		עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
-		-	146		עודף אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
(1,495)		(685)	254		סך כל עודף (גירעון) אקטוארי
859,210		798,328	1,014,750		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
864,440		803,045	1,023,656		סך כל ההתחייבויות
רם גבל סמנכ"ל כספים		דודי לייזנר מנכ"ל		מישל סיבוגי יו"ר הדירקטוריון	

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 22 בנובמבר 2018

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2017	2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(268)	426	144	(189)	743	הכנסות (הפסדים)
					מזומנים ושווי מזומנים
					מהשקעות:
12,740	6,028	2,001	8,895	1,260	מנכסי חוב סחירים
8,952	3,225	1,643	6,422	4,344	מנכסי חוב שאינם סחירים
9,663	1,049	9,505	4,663	9,309	ממניות
28,967	6,825	10,786	19,753	13,501	מהשקעות אחרות
328	116	88	153	233	מנדל"ן להשקעה
60,650	17,243	24,023	39,886	28,647	סך כל ההכנסות מהשקעות
(230)	(222)	(7)	(213)	581	הכנסות אחרות (הפסדים)
60,152	17,447	24,160	39,484	29,971	סך כל ההכנסות
					הוצאות
5,776	1,367	1,817	4,216	5,233	דמי ניהול
893	219	311	653	886	הוצאות ישירות
132	27	86	85	229	מסים
6,801	1,613	2,214	4,954	6,348	סך כל ההוצאות
53,351	15,834	21,946	34,530	23,623	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2017	2017	2017	2018	
(מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	
651,893	746,710	942,444	651,893	859,210	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לתחילת התקופה
					תקבולים:
168,916	45,221	58,977	125,459	158,734	תקבולים מדמי גמולים
10	-	3	-	6	תקבולים מדמי סליקה
(4,859)	(1,272)	(2,546)	(3,545)	(6,946)	חלקם של מבטחי משנה בתקבולים מדמי גמולים
164,067	43,949	56,434	121,914	151,794	סך כל התקבולים, נטו
					תשלומים:
					תשלומים לפנסיונרים
-	-	70	-	155	תשלומי פנסיית זקנה
-	-	40	-	42	תשלומי פנסיית נכות
-	-	17	-	21	תשלומי פנסיית שאירים
					תשלומים למקבלי קצבה קיימים
4,350	1,064	1,109	3,197	3,337	תשלומי פנסיית זקנה
432	145	300	406	619	תשלומי פנסיית נכות
494	78	133	302	396	תשלומי פנסיית שאירים
					תשלומים אחרים
7,582	2,474	1,715	6,249	6,737	פדיונות
5,865	440	696	3,194	5,135	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות
6,993	3,321	2,688	6,960	6,172	סך כל התשלומים
					העברות צבירה לקרן
2,997	(20)	724	2,206	2,278	העברות מחברות ביטוח
35,800	10,692	5,381	31,106	21,339	העברות מקרנות פנסיה חדשות
611	16	907	499	1,707	העברות מקופות גמל
					העברות צבירה מהקרן
5,139	1,290	3,388	3,789	7,320	העברות לחברות ביטוח
25,910	9,583	5,145	23,074	22,842	העברות לקרנות פנסיה חדשות
11,467	4,659	1,865	9,997	8,867	העברות לקופות גמל
(3,108)	(4,844)	(3,386)	(3,049)	(13,705)	העברות צבירה, נטו
53,351	15,834	21,946	34,530	23,623	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
859,210	798,328	1,014,750	798,328	1,014,750	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לסוף התקופה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ביאור 1 - כללי

- א. הראל פנסיה כללית (להלן - הקרן) הינה קרן פנסיה חדשה כללית כמשמעותה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005.
- הקרן מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - החברה המנהלת), חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בבטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
- ב. דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר 2018, ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן- הדוחות הכספיים ביניים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של הקרן ליום 31 בדצמבר 2017 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולביאורים אשר נלוו אליהם (להלן- הדוחות הכספיים השנתיים).
- ג. הדוחות הכספיים ביניים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 22 בנובמבר 2018.

ד. שיעורי ריבית ששימשו בקביעת שווי הוגן

- השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- ה. ביום 1 בינואר 2018 נכנסו לתוקף חוזר 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן חדשה" המחליף את חוזר 2004-9, וחוזר 2017-3-3 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות" המחליף את חוזר 2014-3-1. חוזרים אלו, אמורים לפתור את בעיית הגירעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיות זקנה והגירעונות הדמוגרפיים בגין גביית דמי סיכון, בשל פער בין הריבית הגלומה במקדמים לריבית חסרת סיכון בה מחושבות ההתחייבויות. כל הפורשים החל מינואר 2018 ("פנסיונרים") מנוהלים במסלולי השקעה נפרדים וייעודיים להם היות וההתחייבות האקטוארית בגין פנסיונרים אלו מחושבת באופן שלא יוצר גירעון ולכן תשואת היעד צריכה להיות בהתאם לריבית הגלומה במקדמים כדי לשמור על יציבות תשלומי הפנסיות.
- בנוסף, תשלומי הפנסיה לפנסיונרים מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בחודש אפריל בגין השנה הקלנדרית שעברה בניגוד לשאר מקבלי הקצבאות שפרשו לפני 2018, שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

- א. הדוחות הכספיים ביניים ערוכים בהתאם לכללים חשבונאים מקובלים לעריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים כפי שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה - 2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים ביניים עקביים אלה אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים.

ב. להלן פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של הדולר של ארצות הברית

שער החליפין היציג של דולר ארה"ב	המדד הידוע
%	%

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום:

30 בספטמבר 2018	1.10	4.61
30 בספטמבר 2017	0.20	(8.22)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום:

30 בספטמבר 2018	0.20	(0.63)
30 בספטמבר 2017	(0.50)	0.94

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	0.30	(9.83)
-----------------------------------	------	--------

ביאור 3 - נכסי חוב שאינם סחירים

א. נכסי חוב שאינם סחירים נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לציטוט שער המתקבל מהחברה הזוכה במכרז.

ב. הרכב:

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
21,715	21,115	20,029
2,500	2,987	2,354
704	695	1,062
163,026	147,506	192,390
187,945	172,303	215,835

נכסי חוב אחרים:

אגרות חוב קונצרניות שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לעמיתים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה

א. התחייבויות לפנסיונרים

ליום 30 בספטמבר
2018
(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח
5,694
268
1,366
298
774
(52)
8,348

התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה

התחייבויות לנכים

התחייבויות לשאיירי מבוטח

התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)

התחייבויות לתביעות תלויות

עתודה לפנסיונרים

סך ההתחייבויות לפנסיונרים

ביאור 4 - התחייבויות למקבלי קצבה (המשך)

ב. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2017	2017	2018	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
71,757	70,186	69,633		התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
4,139	3,878	4,829		התחייבויות לנכים
8,454	6,003	8,295		התחייבויות לשאיירי מבוטח
2,503	2,677	3,909		התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
278	-	379		התחייבויות לתביעות תלויות
470	715	870		עתודה לפנסיונרים
87,601	83,459	87,915		סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ביאור 5 - עודף (גירעון) אקטוארי

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום				
	31 במרס 2018	30 ביוני 2018	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	
(0.33)	(0.10)	(0.05)	-	3	א. עודף (גירעון) דמוגרפי עבור כל עמיתי הקרן
(0.02)	(0.08)	(0.06)	0.03	105	עודף (גירעון) דמוגרפי למבוטחים במסלולי ביטוח הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי מוות ונכות - מסלולים מקיפים
-	0.04	0.07	0.17	146	ב. עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:
-	-	(0.57)	-	-	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
					בסיסי למקבלי קצבה

ביאור 6 - דמי ניהול

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	
	2017	2018	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,959	424	683	1,443	1,946
3,372	830	1,005	2,456	2,920
5,331	1,254	1,688	3,899	4,866
445	113	129	317	367
5,776	1,367	1,817	4,216	5,233

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול שנגבו מתוך דמי הגמולים
דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

דמי ניהול ממקבלי קצבה:

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעורי דמי ניהול:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	
	2017	2018	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
%	%	%	%	%
4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
1.16	1.26	1.17	1.17	1.23

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול מדמי גמולים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שנתיים שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל (במונחים שנתיים)

דמי ניהול ממקבלי קצבה (*):

שיעור דמי ניהול מנכסים שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין עבור פנסיונרים שפרשו לפני 1 בינואר 2013

שיעור דמי ניהול מנכסים שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין עבור פנסיונרים שפרשו החל מיום 1 בינואר 2013 ואילך

שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל עבור פנסיונרים שפרשו לפני 1 בינואר 2010

שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל עבור פנסיונרים שפרשו החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך

(* ראה סעיף ג. להלן.)

ביאור 6 - דמי ניהול (המשך)

ג. דמי הניהול למקבלי קצבה

דמי ניהול למקבלי קצבה אשר החלו לקבל קצבה החל מ-1 בינואר 2013 ואילך, לא יעלו על 0.6% מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם, מקבלי קצבה שהחלו לקבל קצבה לפני 1 בינואר 2013, לא יעלו על 2.0% מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם.

על אף האמור, בהתאם לתקנון הקרן דמי הניהול ממי שהפכו לפנסיונרים החל מחודש ינואר 2010 ואילך ייגבו דמי ניהול שלא יעלו על שיעור של 0.5% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

עבור פנסיונרים שפרשו לפני שנת 2010 נגבים דמי ניהול בשיעור של 2% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

ביאור 7 - התחייבויות תלויות

לפרטים ועדכונים נוספים אודות התחייבויות תלויות ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים ביניים של החברה המנהלת ליום 30 בספטמבר 2018.

הראל פנסיה וגמל בע"מ

הראל כללית

קרן פנסיה חדשה משלימה

דין וחשבון ומאזן אקטוארי

ליום 30.09.2018

ענת קנטור - אקטוארית ממונה
נובמבר 2018

תוכן עניינים

3.....	1. הצהרת אקטואר.....
4.....	2. מאזן אקטוארי.....
6.....	3. פירוט התחייבויות למקבלי קצבה.....
7.....	4. עודף (גירעון) אקטוארי.....
9.....	5. הערות וביאורים.....
12.....	6. נתונים סטטיסטיים.....

1. הצהרת אקטואר

נתבקשתי על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") לערוך דין וחשבון אקטוארי של קרן הפנסיה "הראל כללית" ליום 30 לספטמבר 2018.

החל מאפריל 2017 אני האקטוארית הממונה של הקרן ואני עובדת כאקטוארית בחברה המנהלת של הקרן החל ממרס 2015. אין לי או לקרובי משפחה שלי קשר אחר עם הקרן או החברה המנהלת.

אני מצהירה ומאשרת כי:

1. הדין וחשבון האקטוארי המצורף בזאת נערך ונחתם על ידי.

2. הדין וחשבון האקטוארי נערך בהתאם לאלה:

א. הוראות תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד – 1964.

ב. הוראות הממונה על שוק ההון, ובכלל זה, מערכת ההנחות שבבסיס הדין וחשבון תואמת להוראות הממונה על שוק ההון לעריכת מאזנים אקטואריים.

ג. תקנון הקרן.

והכל כתוקפם למועד הדוח.

3. חוות דעתי:

א. הנכסים שנצברו, המצוינים בדין וחשבון, רשומים בהתאם לדוח על המצב הכספי בדוחות הכספיים של הקרן למועד הנזכר.

ב. יתר הנתונים שבדין וחשבון, מעבר לאלה המפורטים בסעיף קטן (א), וכן אלה המשמשים כבסיס לחישובים ולהערכות שבדין וחשבון, הומצאו לי על-ידי הנהלת החברה המנהלת של הקרן במתכונת שנדרשה על ידי. כל בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לעריכת הדין וחשבון, ולנתונים שנתקבלו נערכו בדיקות שהניחו את דעתי בדבר סבירות הנתונים וכי ניתן להסתמך עליהם בצורה המספקת לצורך עריכת הדין וחשבון.

ג. הבדיקות שנעשו באשר לשלמות הנתונים מבוססים על בדיקת סבירותם של הנתונים, לרבות בדיקות הנערכות על-ידי השוואתם לנתוני התקופה אליה מתייחס הדו"ח ולנתוני תקופות קודמות. אשר על כן, בדיקות אלו לעיתים אינן יכולות לגלות אי-דיוקים או השמטות עקביות או שיטתיות בנתונים. האחריות לאי - דיוקים או השמטות אפשריות מסוג זה אשר אין אפשרות סבירה לגלותם היא של הנהלת החברה המנהלת של הקרן בלבד.

לפי מיטב ידיעתי והערכתי, החישובים וההערכה האקטוארית כפי שהם משתקפים בדין וחשבון המצורף בזאת, מייצגים, בהתאם להנחות שפורטו בדין וחשבון, את היקף ההתחייבויות של הקרן ואת נכסיה ליום 30 לספטמבר 2018, ותואמים את הוראות הדין הרלוונטיות ואת הוראות הממונה על שוק ההון.

תאריך	תפקיד	שם האקטואר	ענת קנטור	חתימה
-----	-----	-----	-----	-----

הראל כללית- קרן פנסיה משלימה - זכויות צבורות				
מאזן אקטוארי				
30/09/2018				
באלפי ש"ח (דוח נומינלי/לא מתואם)				
ליום	ליום	ליום	ביאור	
<u>31/12/2017</u>	<u>30/06/2018</u>	<u>30/09/2018</u>		
864,440	954,596	1,023,656		סך נכסים לפי הדוח על המצב הכספי
5,230	12,152	8,906		זכאים ויתרות זכות
				התחייבויות פנסיוניות:
				<u>התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה:</u>
222,990	274,756	311,325		התחייבויות לעמיתים מבוטחים
<u>550,114</u>	<u>574,365</u>	<u>606,908</u>		התחייבויות לעמיתים שאינם מבוטחים
773,104	849,121	918,233		סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
				-
				<u>התחייבויות למקבלי קצבה:</u>
0	3,781	8,348	א3	התחייבויות לפנסיונרים
87,601	90,109	87,915	ב3	התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
87,601	93,890	96,263		סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
				עודף (גרעון) אקטוארי
(1,495)	(608)	108	א4	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
<u>0</u>	<u>41</u>	<u>146</u>	ב4	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
(1,495)	(567)	254		סך כל עודף (גירעון) אקטוארי
859,210	942,444	1,014,750		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
<u>864,440</u>	<u>954,596</u>	<u>1,023,656</u>		סך כל ההתחייבויות

להלן ביאור לסעיפי ההתחייבות:

1. **פנסיונרים** – פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1/1/2018.
2. **מקבלי קצבה קיימים** - פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1/1/2004 ועד 31/12/2017.
3. **התחייבויות לזקנה ושאירי זקנה (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון)** – כולל התחייבות בגין קצבאות זקנה ולשאירים פוטנציאליים של פנסיונרים של זקנה וכן התחייבות בגין קצבאות עבור שאירי פנסיונרים של זקנה שנפטרו.
4. **התחייבויות לנכים (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון)** – כולל התחייבות בגין קצבאות נכים עד לגיל פרישה, כולל שחרור מפרמיה והתחייבות לשאירים פוטנציאליים של נכים.
5. **התחייבויות לשאירי מבוטח (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון)** – כולל התחייבות בגין קצבאות לשאירים (בני זוג ויתומים) של פעילים, מוקפאים ונכים שנפטרו עם שאירים.
6. **התחייבויות לעמיתים שאינם מבוטחים (לפני חלוקת עודף אחרון)** - סכום הצבירה למועד המאזן שהצטבר בגין המבוטחים במסלול "יסוד".
7. **התחייבויות לעמיתים מבוטחים (לפני חלוקת עודף אחרון)** – סכום הצבירה למועד המאזן שהצטבר בגין המבוטחים במסלול "מקיף".
8. **עודף (גירעון) אקטוארי** – עודף רבעון אחרון בלבד שנכון לתאריך הדוח טרם חולק לעמיתי הקרן בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 1-3-2016 מתאריך 2.6.2016. החלוקה היא לפי עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים ולעודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית. לצורך בהירות הנתונים, העודף מוצג גם בחלוקה לפנסיונרים/עמיתים מבוטחים/עמיתים לא מבוטחים.

3. פירוט התחייבויות למקבלי קצבהא. התחייבויות עבור פנסיונרים

ליום	ליום	באלפי ש"ח
30/06/2018	30/09/2018	
2,614	5,694	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
0	268	התחייבויות לנכים
196	1,366	התחייבויות לשארי מבוטח
611	298	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
398	774	התחייבויות לתביעות תלויות
(38)	(52)	עתודה לפנסיונרים
3,781	8,348	סך כל ההתחייבויות לפנסיונרים - כללי
(2)	1	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
(22)	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
213	467	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	דמי ניהול

ב. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ליום	ליום	ליום	באלפי ש"ח
31/12/2017	30/06/2018	30/09/2018	
71,757	70,595	69,633	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
4,139	6,133	4,829	התחייבויות לנכים
8,454	8,355	8,295	התחייבויות לשארי מבוטח
2,503	3,566	3,909	התחייבויות לתביעות שקרו וטרם דווחו
278	569	379	התחייבויות לתביעות תלויות
470	891	870	עתודה למקבלי קצבה קיימים
87,601	90,109	87,915	סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים - כללי
(143)	(53)	5	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	63	146	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
4943	4962	4786	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.58%	0.57%	0.56%	דמי ניהול

4. עודף (גירעון) אקטוארי

א. פירוט בדבר עודף (גירעון) דמוגרפי

א.1. פירוט בדבר עודף (גירעון) דמוגרפי - כל הקרן

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	
(0.10)	(0.00)	(0.00)	0.01	104	ב. מקרי מוות – פנסיות זקנה ושאיירים
(0.30)	(0.08)	(0.01)	(0.01)	(145)	ז. פרישות במהלך השנה
0.05	0.00	0.00	0.00	0	ח. שינויים בשיטות והנחות
0.00	0.00	0.00	0.00	0	ט. שינויים בתקנון הקרן
0.02	(0.02)	(0.03)	0.00	44	י. סך הגורמים האחרים
(0.33)	(0.10)	(0.05)	0.00	3	סה"כ עודף (גירעון) הנובע מהגורמים המפורטים לעיל

א.2. פירוט בדבר עודף (גירעון) דמוגרפי - עמיתים במסלול מקיף

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	
0.08	0.27	0.25	(0.01)	(19)	א. מקרי מוות – מבוטחים
(0.58)	0.01	0.01	(0.08)	(269)	ג. מקרי מוות – נכים
0.57	(0.59)	0.01	0.05	163	ד. יציאה לנכות
(0.44)	(0.01)	(0.02)	0.67	2,207	ה. חזרה מנכות
0.35	0.31	(0.23)	(0.60)	(1,978)	ו. ביטוח משנה
0.01	0.00	0.00	0.00	0	ח. שינויים בשיטות והנחות
0.00	(0.00)	0.00	0.00	0	ט. שינויים בתקנון הקרן
(0.01)	(0.07)	(0.07)	0.00	0	י. סך הגורמים האחרים
(0.02)	(0.08)	(0.06)	0.03	104	סה"כ עודף (גירעון) הנובע מהגורמים המפורטים לעיל

ב. פירוט בדבר עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:

למקבלי קצבה קיימים "בסיסי למקבלי קצבה קיימים"

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018	
אתוזים	אתוזים	אתוזים	אתוזים	אלפי ש"ח	
1.00	0.54	1.00	1.00	891	עתודה למקבלי קצבה קיימים לתחילת התקופה
(0.14)	0.00	0.00	0.00	0	גורמים אחרים
3.05	0.55	(2.03)	0.63	547	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואה הנכסים הצפויים
(3.22)	(0.04)	2.09	(0.48)	(422)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
0.00	(0.04)	(0.07)	(0.17)	(146)	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
0.54	1.00	1.00	1.00	870	עתודה למקבלי קצבה קיימים לסוף התקופה
0.00	0.04	0.07	0.17		עודף (גרעון) למעד החלוקה

לפנסיונרים "בסיסי מקבלי קצבה"

לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום				העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
	31/12/2017	31/03/2018	30/06/2018	30/09/2018	
אתוזים	אתוזים	אתוזים	אתוזים	אלפי ש"ח	
	0.00	(0.41)	(1.00)	(38)	עתודה לפנסיונרים לתחילת התקופה
	0.00	0.00	0.00	0	גורמים אחרים
	(0.41)	(1.34)	(0.18)	(15)	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת הריבית במקדם במהלך התקופה
	0.00	0.03	0.01	1	עודף (גרעון) בגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון של ההתחייבויות
	0.00	0.57	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
	(0.41)	(1.00)	(0.62)	(52)	עתודה לפנסיונרים לסוף התקופה
	0.00	(0.59)	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה

ג. הערות והבהרות:

- 5.1. **בסיסי החישוב –**
 החישובים האקטואריים בדוח זה מבוססים הנחות דמוגרפיות בהתאם לחוזר מעודכן 2017-3-6 "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" החל מ 31 לדצמבר 2017.
- 5.2. **תקנון הקרן –**
 בספטמבר 2016 יצא חוזר 2016-3-4 "הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה" שמנחה לגבי תקנון תקני עבור קרנות חדשות. הנהלת הקרן הגישה תקנון מעודכן לקרן המקיפה בהתאם לחוזר עם מקדמים מעודכנים בהתאם להנחות הדמוגרפיות החדשות שקיבל אישור מרשות ההון ונכנס לתוקף החל מ 15 לפברואר 2018. במקביל הוגש תקנון מעודכן גם לקרן הכללית אשר גם נכנס לתוקף באותו תאריך. מבחינה אקטוארית השינוי המהותי הצפוי בגין המעבר לתקנון התקני הוא הגידול בדמי הסיכון שאמור לצמצם משמעותית את הגירעון ביציאה לנכות. שאר השינויים בתקנון ניתן לראות באתר האינטרנט של הקרן.
- 5.3. **הוראות דיוח כספי לקרנות פנסיה חדשות –**
 ב-1 לינואר 2018 נכנסו לתוקף חוזר 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה" שמחליף את חוזר 2004-9 וחוזר 2017-3-3 "הוראות דיוח כספי לקרנות פנסיה חדשות" שמחליף את חוזר 2014-3-1. חוזרים אלו מיועדים לפתור את בעיית הגירעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיה זקנה והגרעונות הדמוגרפיים בגין גביית ריסקים בשל פער בין הריבית הגלומה במקדמים לריבית חסרת סיכון בה מחושבים ההתחייבויות. כל הפורשים החל מינואר 2018 ("פנסיונרים") מנוהלים במסלולי השקעה נפרדים וייעודיים להם היות וההתחייבות האקטוארית בגין פנסיונרים אלו מחושבת באופן שלא ייווצר גירעון ולכן תשואת היעד צריכה להיות בהתאם לריבית הגלומה במקדמים כדי לשמור על יציבות תשלומי הפנסיות. בנוסף, תשלומי הפנסיה לקבוצת הפנסיונרים מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בחודש אפריל בגין השנה הקלנדרית שעברה בניגוד לשאר מקבלי הקצבאות שפרשו לפני 2018 שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.
- 5.4. **מסד הנתונים –**
 5.4.1. מקבלי קצבה – על בסיס נתוני פנסיונרים ממחלקת תביעות נכון ל-30 לספטמבר 2018
 5.4.2. עמיתים – על בסיס מערכת זכויות עמיתים והתאמה לנתונים הכספיים.
- 5.5. **תנועה בעודף (גירעון) דמוגרפי לכלל עמיתי הקרן (יסוד + מקיף)**
 5.5.1. סה"כ העודף המצטבר לרבעון המסתיים ב 30 לספטמבר 2018 הוא בגובה 2.8 אלף ש"ח.
 ומהווה 0.000% מההתחייבות הצבורות נכון לאותו תאריך.
 לפי חוזר 2017-3-3 הקרן מעדכנת את היתרות הצבורות של העמיתים והפנסיות מדי רבעון בהתאם לעודף (גירעון) שנבע באותו רבעון.

איזון דמוגרפי נדרש בגין הרבעון הנוכחי : תוספת של 0.000% ליתרות הצבורות.

5.6. תנועה בעודף (גירעון) דמוגרפי לעמיתי הקרן המבוטחים במסלולים ביטוחיים ("מסלול מקיף")

5.6.1. הגירעון הדמוגרפי הנוסף בגין הרבעון המסתיים ב-30 לספטמבר 2018 בגין מבוטחים במסלולים ביטוחיים הינו 104 אלף ש"ח ומהווה 0.032% מההתחייבויות הצבורות במסלול המקיף. כלומר סה"כ האיזון הדמוגרפי המצטבר לעמיתים במסלולים הביטוחיים הינו 0.032%.

5.6.2. לפי חוזר 2017-3-3 הקרן מעדכנת את היתרות הצבורות של העמיתים והפנסיות מדי רבעון בהתאם לעודף (גירעון) שנבע באותו רבעון.

סה"כ איזון דמוגרפי נדרש בגין הרבעון הנוכחי : תוספת של 0.032% ליתרות הצבורות.

5.7. תנועה בעודף (גירעון) למקבלי קצבה -

5.7.1. מקבלי קצבה קיימים "בסיסי למקבלי קצבה קיימים"

הגידול בהתחייבויות הפנסיוניות כתוצאה מירידה משוקללת בריבית היוון היה נמוך יותר מהפער בין התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים לעומת התשואה הצפויה ולכן נוצר עודף תשואתי של 0.17%. היות ועודת מקבלי הקצבה חורגת מ-1% מההתחייבויות, נזקף עודף תשואתי בגובה 0.17% שהעדכון של הפנסיות בגינו בגובה 0.171% יהיה רק החל מפנסיות בגין אפריל 2019 וזאת התאם לחוזר 2017-3-3 (נספח 2 סעיף ד.1.ג).

בהתאם לזאת העדכון ברבעון זה הוא רק בגין איזון דמוגרפי.

סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה מסלול יסוד : 0.000%

סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה מסלול מקיף : 0.032%

5.7.2. פנסיונרים – "בסיסי למקבלי קצבה"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים היתה נמוכה ב-0.18% מהתשואה הצפויה במהלך הרבעון ובמקביל היה קיטון של ההתחייבויות הפנסיוניות ב-0.01% כתוצאה מירידה משוקללת בריבית ההיוון ומדחיית עדכון הפנסיות במדד לצרכן לאפריל 2019. סך הכול נוצר גירעון תשואתי בגובה 0.17%.

מאחר ועודת פנסיונרים לא חרגה מ (1%) מסך ההתחייבויות, הגרעון התשואתי נשמר בעתודה.

אי לכך העדכון ברבעון זה הוא רק בגין איזון דמוגרפי.

סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה מסלול יסוד : 0.000%

סה"כ עדכון נוכחי לפנסיה מסלול מקיף : 0.032%

5.8. אומדן IBNR ותביעות תלויות –

סעיף זה כולל הערכה לגבי התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה בגין מקרי מוות ונכות אשר ארעו וטרם דווחו עד למועד המאזן או דווחו אך טרם התקבלה החלטה בגינם. היות וקיים מספר מועט של פנסיונרים של נכות ושאר פעיל, הנתונים לא מספיקים לבצע אומדן סטטיסטי ולכן גובה ההתחייבות המחושבת נעשית על בסיס מחצית דמי הסיכון שנגבו במהלך השנה. סה"כ גובה העתודה לתאריך המאזן הינו 5.4 מליון ש"ח. בהתאם לחוזר 2018-9-10 יש לכלול השפעת ה-IBNR והתביעות התלויות בשורות הרלוונטיות של דוח התנועה בעודף ולא כשורה נפרדת כפי שהיה נהוג עד דצמבר 2017. לצורך כך הותאמו גם מספרי ההשוואה של 2017.

5.9. פירוט שינויים מהותיים בדוח תנועה לכלל הקרן –

5.9.1. חזרה מנכות – קיים עודף של 0.67% הנובע מהתאוששות של נכים מעבר לצפי.

5.9.2. ביטוח משנה – קיים גירעון של 0.6% כנגד עודפים שנגרמו בסעיפי המוות והנכות במסגרת התחשכנות ביטוח משנה.

נספחים סטטיסטיים

בהתאם להנחיית האוצר, הגדרת עמיתים פעילים ומוקפאים בנתונים הסטטיסטיים היא בהתאם לחוזר 2016-9-3 ולא לפי הגדרת התקנון הקיים.

מידע אודות עמיתי הקרן:

סה"כ	נקבה	זכר	מספר עמיתים ליום 30/09/2018	
			עמיתים שאינם מקבלי קצבה	
16,921	4,870	12,051	מבוטחים	
19,659	8,328	11,331	שאינם מבוטחים	
36,580	13,198	23,382	סה"כ עמיתים שאינם מקבלי קצבה	
			מקבלי קצבה	
51	24	27	זקנה	פנסיונרים
18	10	8	שארים	
1	0	1	נכות	
70	34	36	סה"כ פנסיונרים	
295	130	165	זקנה	מקבלי קצבה קיימים
67	48	19	שארים	
6	3	3	נכות	
368	181	187	סה"כ מקבלי קצבה קיימים	
37,018	13,413	23,605	סה"כ עמיתי הקרן	